

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 9Co/6/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2118200687
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 04. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Bibiána Ťažiarová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2020:2118200687.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu: JUDr. Bibiána Ťažiarová a sudcov: JUDr. Martin Holíč a Mgr. Renáta Gavalcová, v právnej veci žalobcov: 1. K. O., nar. XX.X.XXXX, bytom L., I. XXX, 2. Y. O., nar. XX.X.XXXX, bytom L., I. XXX, 3. Mgr. L. P., nar. XX.X.XXXX, S., Y. XX, 4. K. O., nar. X.X.XXXX, bytom L., I. XXX, 5. V. O., nar. XX.X.XXXX, bytom L., P. H. XXX/XX, všetci zastúpení AK: JUDr. Lucia Sklenárová, so sídlom, Žiar nad Hronom, SNP 94, proti žalovaným: 1. KOOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, IČO: 00 585 441, so sídlom Bratislava, Štefanovičova 4, zastúpeného AK: JUDr. Baltazár Mucska, so sídlom Bratislava, Vajnorská 55, 2. Z. G., nar. XX.XX.XXXX, bytom X. K. J., X. XXX, zastúpeného splnomocnencom: Advokátska kancelária JUDr. Slávik a partneri, s.r.o., IČO: 36 861 375, so sídlom Topoľčany, Nám. M. R. Štefánika 3, 3. TRANSEXPRES, s.r.o., IČO: 36 551 163, so sídlom Nitra, Štúrova 140, o náhradu škody, na odvolanie žalobcov - XI. výrok, žalovaného 1. - I., II., III., IV., V., VI., VIII., IX., X., XI., XII. výrok, žalovaného 2. - VI. výrok, proti rozsudku Okresného súdu Trnava č. k. 19C/4/2018-153 zo dňa 10. júla 2019 v spojení s opravným uznesením č. k. 19C/4/2018-221 zo dňa 22. októbra 2019, takto

rozhodol:

- I. Odvolací súd odvolacie konanie o odvolaní žalovaného 2. **z a s t a v u j e .**
- II. Odvolanie žalovaného 1. voči VIII. a XI. výroku napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením **o d m i e t a .**
- III. Napadnuté výroky I., II., III., IV., V., VI., IX., X., XII. vo vzťahu k žalovanému 1. **p o t v r d z u j e .**
- IV. Napadnutý výrok XI. **p o t v r d z u j e .**
- V. Žiadna zo strán **n e m á** právo na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom v spojení s opravným uznesením označenými v záhlaví, súd prvej inštancie I. výrokom uložil žalovaným 1. a 3. povinnosť zaplatiť žalobcovi 1. sumu 4.434,63 Eur do 30 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku, s tým, že plnením jedným zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného, II. výrokom uložil žalovaným 1. a 3. povinnosť zaplatiť žalobcovi 1. náhradu nemajetkovej ujmy v sume 20.000,- Eur do 30 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku, s tým, že plnením jedným zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného, III. výrokom uložil žalovaným 1. a 3. povinnosť zaplatiť žalobkyni 2. náhradu nemajetkovej ujmy v sume 20.000,- Eur do 30 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku, s tým, že plnením jedným zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného, IV. výrokom uložil žalovaným 1. a 3. povinnosť zaplatiť žalobkyni 3. náhradu nemajetkovej ujmy v sume 15.000,- Eur do 30 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku, s tým, že plnením jedným zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého

žalovaného, V. výrokom uložil žalovaným 1. a 3. povinnosť zaplatiť žalobcovi 4. náhradu nemajetkovej ujmy v sume 15.000,- Eur do 30 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku, s tým, že plnením jedným zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného, VI. výrokom uložil žalovaným 1. a 3. povinnosť zaplatiť žalobkyni 5. náhradu nemajetkovej ujmy v sume 5.000,- Eur do 30 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku, s tým, že plnením jedným zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného, VII. výrokom žalobu žalobcov 1. až 5. voči žalovaným 1. a 3. vo zvyšku zamietol, VIII. výrokom zamietol žalobu žalobcov 1. až 5. voči žalovanému 2., IX. výrokom priznal žalobcovi 1. nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % v časti nároku na zaplatenie majetkovej škody voči žalovaným 1. a 3. spoločne a nerozdielne, X. výrokom priznal žalobcom 1. až 5. spoločne a nerozdielne nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % v časti nároku na zaplatenie nemajetkovej ujmy voči žalovaným 1. a 3. spoločne a nerozdielne, XI. výrokom priznal žalovanému 2. voči žalobcom 1. až 5. spoločne a nerozdielne nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, XII. výrokom uložil žalovaným 1. a 3. povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť Okresnému súdu Trnava súdny poplatok vo výške 2.582,- Eur do 3 dní odo dňa právoplatnosti.

2. Rozhodnutie súd prvej inštancie odôvodnil právne aplikáciou ust. čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, § 11, § 13 ods. 1, 2, 3, § 16, § 101, § 104, § 106 ods. 1, § 112, § 415, § 420, § 427, § 428 Občianskeho zákonníka, § 4 ods. 1, 2, § 15 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej aj „zákon o povinnom zmluvnom poistení“), aj s poukazom na procesné ustanovenia § 251, § 255 Civilného sporového poriadku, § 6 ods. 1 a § 7 ods. 1 prvá veta, v spojení s § 4 ods. 2, písm. i), j) a § 2 ods. 2 veta prvá zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej len zákon o súdnych poplatkoch), položky 1 písm. a) sadzobníka súdnych poplatkov.

3. Súd prvej inštancie vychádzal zo skutkových zistení, že rozsudkom Okresného súdu Trnava č. k. 24T/18/2017-387 zo dňa 25.4.2017 bol Z. G. uznaný vinným, že dňa 11.2.2015 viedol v úseku cesty medzi obcami Hlohovec a Kľačany nákladné motorové vozidlo, pričom sa plne nevenoval vedeniu vozidla a dôsledne nesledoval situáciu v cestnej premávke a na rovnom úseku cesty plynule prešiel do protismernej časti vozovky, na čo žiadnym spôsobom nereagoval, čelne sa zrazil s vozidlom zn. Škoda Octavia, ktoré v tom čase viedol K. O., čím mu spôsobil viaceré poranenia, ktoré bezprostredne viedli k mozgovej (cerebrálnej) smrti K. O.. Týmto konaním Z. G. inému z nedbanlivosti spôsobil smrť a čin spáchal závažnejším spôsobom konania - porušením dôležitej povinnosti uloženej mu podľa zákona, čím spáchal prečin usmrtienia podľa § 149 ods. 1, 2 písm. a) Trestného zákona s použitím § 138 písm. h) Trestného zákona. Za tento skutok bol Z. G. uložený trest odňatia slobody v trvaní dva roky podmienčne so skúšobnou dobou 4 roky a trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá v trvaní 5 rokov. Poškodený K. O. (žalobca 1.) bol s nárokom na náhradu škody odkázaný na civilný proces (rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 25.4.2017). K. O. (žalobca 1.) si dňa 27.4.2016 uplatnil v trestnom konaní nárok na náhradu majetkovej škody vo výške 4.434,63 Eur a nemajetkovej škody vo výške 20.000,- Eur (spis okresného súdu sp. zn. 24T/18/2017). Z. G. bol v čase spáchania skutku zamestnancom žalovaného 3., ktorý bol vlastníkom a prevádzkovateľom predmetného nákladného motorového vozidla a v čase dopravnej nehody mal žalovaný 3. uzatvorené poistenie zodpovednosti za škodu so žalovaným 1. Nebohý K. O. v čase dopravnej nehody žil s priateľkou - žalobkyňou 5. v G., s ktorou tvorili pár od jej 17 rokov, z rodičovského domu sa odsťahoval niekedy v roku 2013, s rodičmi sa pravidelne stretával, pomáhal im, trávil spolu všetky sviatky. Jeho vzťah so žalobkyňou 5. trval 6 rokov, začali uvažovať o svadbe a založení rodiny. Žalobkyňa 3. v čase nehody žila so svojou rodinou - manželom a synom v S., bola v 7. mesiaci tehotenstva. S nebohým bratom si telefonovali, komunikovali cez sociálne siete, navštevovali sa. Žalobca 4. - brat nebohého K. v čase nehody žil s rodičmi, s nebohým K. sa navštevovali, chodili na spoločné dovolenky, akcie, stretávali sa. Žalobkyňa 5. v súčasnosti žije s otcom, približne dva roky po nehode mala asi 8-mesačnú známosť, v súčasnosti má priateľa od mája 2018, očakáva narodenie dieťaťa. Žalovaný 2. zaslal žalobkyni 5. cez Facebook dňa 13.2.2015 správu, ktorou žiadal o odpustenie a prejavil sústrasť. Približne po dvoch rokoch bola doručená SMS správa i žalobcovi 1., žalovaný 2. sa ospravedlňoval. Žalovaný 2. v súčasnosti pracuje so mzdou vo výške cca 680,- Eur v čistom, je rozvedený, bez vyživovacej povinnosti, vlastní rodinný dom, za ktorý spláca úvery v Q. G., a.s. (so zostatkom 60.000,- Eur, mesačnou splátkou 514,- Eur, s ktorou mu pomáha priateľka).

4. Prvoinštančný súd právne uzavrel, že vecná legitímácia žalovaného 1. je daná s poukazom rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6MCdo 1/2016, keď žalovaný 1. jej nedostatok odôvodňoval tým, že predmetom konania nie je nárok na náhradu škody, ale nárok vyplývajúci z ochrany osobnosti podľa §

11 a nasl. Občianskeho zákonníka, na ktorý sa nevzťahuje povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, keď zákon o povinnom zmluvnom poistení taxatívne uvádza, ktoré nároky poistením kryté sú, pričom nemajetkové ujmy nie je možné priradiť pod žiadny zo zákonodarcom takto jednoznačne určených nárokov. Obdobne Občiansky zákonník rozlišuje medzi kategóriami ako náhrada škody a nemajetková ujma a je zrejmé, že každá z týchto kategórií požíva vlastnú právnu úpravu. To, že o „škodu“ v danom prípade nejde je zrejmé o.i. z § 16 Občianskeho zákonníka. Naopak nie je daná pasívna vecná legitímácia žalovaného 2. ako vodiča, keď je nepochybné, že v čase dopravnej nehody bol vlastníkom a prevádzkovateľom predmetného motorového vozidla žalovaný 3., ktorý je podľa § 427 Občianskeho zákonníka zodpovedný za škodu. V tejto súvislosti poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/228/2012, z ktorého odcitoval „Pri určení osoby zodpovednej za nemajetkovú ujmu je daná analogická aplikácia ustanovenia § 420 ods. 2 O.z.. Znamená to, že zásah spôsobený zamestnancom, ktorý bol použitý na realizáciu jej činností, sa považuje za zásah spôsobený priamo právnickou osobou. Pokiaľ je namieste analogické použitie ustanovenia § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka pri určení, či zodpovednosť za zásah do osobnostných práv nesie fyzická osoba bezprostredne konajúca alebo právnická osoba, za ktorú fyzická osoba konala v rámci výkonu činností, ktorými bola poverená touto právnickou osobou, je rovnako na mieste analogické použitie ustanovenia § 427 Občianskeho zákonníka pri určení subjektu zodpovedného za zásah do osobnostných práv, ktorý bol spôsobený prevádzkou dopravných prostriedkov. Vychádzajúc z uvedeného možno konštatovať, že tak ako podľa okolností konkrétneho prípadu zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla prevádzkovateľ vozidla poškodenému, zodpovedá tento prevádzkovateľ (aj) za nemajetkovú ujmu spôsobenú na chránených osobnostných právach fyzickej osobe.“ V danom prípade vodič Z. G. použil motorové vozidlo prevádzkovateľa, ktorým bol žalovaný 3. v rámci svojej činnosti ako zamestnanec žalovaného 3., teda pre prevádzkovateľa, zodpovedným subjektom za vzniknutú škodu je žalovaný 3., keď neboli preukázané a nikto ani netvrdil v konaní, že by boli splnené podmienky v zmysle ustanovenia § 430 Občianskeho zákonníka. Preto žalobu voči žalovanému 2. z dôvodu nedostatku vecnej legitímácie zamietol.

5. Ďalej sa okresný súd zaoberal vnesenou námietkou premlčania uplatnených nárokov voči žalovanému 1. a dospel k záveru, že tak nárok na náhradu vecnej škody, ako ani nárok na náhradu nemajetkovej ujmy nie sú premlčané. Poukázal na to, že žalobca 1. si uplatnil nárok na náhradu vecnej škody a žalobcovia 1. až 5. nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. Pre nárok na náhradu vecnej škody platí kombinovaná premlčacia doba, a to trojročná objektívna a dvojročná subjektívna. Pri práve na nemajetkovú ujmu platí iba trojročná objektívna doba. Všeobecná trojročná premlčacia doba začala plynúť voči žalovanému 1. podľa § 104 Občianskeho zákonníka rok po poistnej udalosti, keďže oba uplatnené nároky sú nárokmi z poistenia, teda premlčacia doba začala plynúť dňa 11.2.2016. Nárok bol uplatnený dňa 23.1.2018 podaním žaloby, teda počas plynutia trojročnej premlčacej doby. Dvojročná subjektívna premlčacia doba pri nároku žalobcu 1. na náhradu vecnej škody, začala plynúť dňom dňa 11.2.2015, keďže v tento deň bolo známe, kto škodu spôsobil. Žalobca 1. si uplatnil nárok na náhradu tejto škody v adhéznom konaní dňa 27.4.2016 v rovnakej výške ako v predmetnom konaní (4.434,63 Eur). Konanie v trestnej veci bolo právoplatne ukončené dňa 25.4.2017, žalobca 1. bol s nárokom na náhradu škody odkázaný na civilný proces. Podľa § 112 Občianskeho zákonníka, uplatnením náhrady vecnej škody v adhéznom konaní, subjektívna premlčacia doba prestala plynúť, spočívala, a to až do právoplatného skončenia konania v trestnej veci dňa 25.4.2017. Od začatia plynutia subjektívnej premlčacej doby žalobcovi 1. uplynul od 11.2.2015 do 27.4.2016 jeden rok 2 mesiace a 16 dní. Následne od právoplatnosti rozhodnutia v trestnej veci (dňa 25.4.2017) do podania žaloby (dňa 23.1.2018) uplynula doba 8 mesiacov a 22 dní. Nárok žalobcu 1. na náhradu vecnej škody žalobcom bol uplatnený v rámci plynutia dvojročnej subjektívnej premlčacej doby. Nároku žalobcu 1. na zaplatenie majetkovej škody vo výške 4.434,63 Eur, okresný súd vyhovel, keď žalobca 1. Špecifikoval, z čoho vecná škoda pozostáva, jej výška nebola v konaní žiadnym relevantným spôsobom spochybnená. Žalovaný 1. síce poukazoval na to, že tieto náklady nie sú primerané, avšak toto svoje tvrdenie vôbec nekonkretizoval ani nepreukázal.

6. Ohľadom nároku na náhradu nemajetkovej ujmy mal okresný súd preukázané, že nečakaným šokujúcim úmrtím najbližšieho príbuzného žalobcov 1. až 4. (syna a brata) došlo k závažnému zásahu do ich osobnostných práv (práva na súkromie a rodinný život), pričom následok tohto zásahu je nereparovateľný. Zákonom stanovené predpoklady pre vznik objektívnej zodpovednosti za protiprávny zásah do osobnostných práv žalobcov, ako aj pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, boli

naplnené (neoprávnený zásah do chráneného osobnostného práva fyzickej osoby, ktorý je objektívne spôsobilý porušiť osobnosť fyzickej osoby, nemajetková ujma v jej osobnostnej integrite a príčinná súvislosť medzi nimi).

Výška peňažnej náhrady je predmetom voľnej úvahy súdu, keďže zákon nestanovuje ani rámcové čiastky pre odškodnenie nemajetkovej ujmy. Základnými kritériami určenia výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch v dôsledku neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti sú závažnosť vzniknutej ujmy, ako i okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo (ktoré môžu byť významné tak u osoby postihnutej, ako aj u osoby, ktorá neoprávnený zásah spôsobila). V dôsledku neoprávneného zásahu žalovaného 3. (prostredníctvom zamestnanca - vodiča) došlo k násilnému prerhnutiu rodinných a citových väzieb, vyplývajúcich predovšetkým z intenzity vzťahu so zomrelým. Táto intenzita bola daná už tým, že išlo o mladého človeka, ktorý mal celý život pred sebou. Pre rodičov (žalobcov 1. a 2.) bol nebohý syn osobou, s ktorej pomocou a podporou počítali do budúcnosti, najmä v starobe. Súrodenci - žalobcovia 3. a 4. si s bratom vychádzali veľmi dobre, podľa ich vyjadrenia mali nadštandardné vzťahy. Jeho náhle úmrtie je pre žalobcov 1. až 4. nepochybne mimoriadne traumatizujúce, keďže boli na seba citovo naviazaní, žalobcovia stratou syna a brata utrpeli ťažkú citovú ujmu, spočívajúcu v pocitoch úzkosti, smútku, straty radosti zo života. Citová ujma u nich stále pretrváva, stratili navždy možnosť rozvíjať vzťah so synom a bratom, čím je rodina ochudobnená a ide o nezvratný a nenapraviteľný stav. S úmrtím syna a brata sa žalobcovia 1. až 4. doposiaľ nevyrovnali, stále im veľmi chýba. Bolo potrebné prihliadnuť aj na to, že žalobcovia 1. až 4. v čase nehody, už spolu nežili v spoločnej domácnosti, keď nebohý K. sa v roku 2013 odsťahoval a žil so svojou priateľkou, ako aj na to, že nebohý nebol jediným dieťaťom svojich rodičov. Požadovanú výšku 25.000,- Eur každému z rodičov a 20.000,- Eur každému zo súrodencov považoval okresný súd za neprimerane vysokú, nakoľko neboli preukázané žiadne mimoriadne zvýšené nepriaznivé následky smrti K. O. na žalobcov 1. až 4. U žalobkyne 5. Rovnako, ako aj u žalobcov 1. až 4. ako najbližších príbuzných, došlo k závažnému zásahu do jej osobnostných práv (práva na súkromie a spoločný život), pričom následok tohto zásahu je nereparovateľný. Zákonom stanovené predpoklady pre vznik objektívnej zodpovednosti za protiprávny zásah do osobnostných práv žalobkyne 5., ako aj pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, boli naplnené. Požadovanú výšku však považoval za neprimerane vysokú. Pri rozhodovaní zohľadnil skutočnosť, že v čase nehody žalobkyňa 5. a nebohý K. spolu žili bezmála dva roky v spoločnej domácnosti, priateľmi boli 6 rokov. Na druhej strane však plne akceptujúci fakt, že stratou takejto blízkej osoby došlo u žalobkyne 5. k nenapraviteľnej strate, zohľadnil i skutočnosť, že v čase nehody boli žalobkyňa 5. a nebohý K. „len“ priatelia. Nemožno s istotou tvrdiť, že ich vzťah by pokračoval, že by uzavreli manželstvo a založili si rodinu. Zohľadnil i to, že žalobkyňa 5. s odstupom času dokázala nadviazať známosť s iným mužom a očakáva narodenie dieťaťa. U žalobkyne 5. neboli preukázané mimoriadne zvýšené následky smrti K. O..

7. Pri rozhodovaní o výške nemajetkovej ujmy vzal okresný súd do úvahy aj okolnosti na základe ktorých došlo k dopravnej nehode, keď s najväčšou pravdepodobnosťou sa jedná o zlyhanie ľudského faktora - vodiča dopravného prostriedku, keď podľa dokazovania vykonaného v trestnom konaní k dopravnej nehode došlo v dôsledku nedostatočnej pozornosti pri vedení vozidla, na ktoré žalovaný 3. nemal priamy dosah, a čiastočne tiež na príjmové a majetkové pomery žalovaného 2., ktorý je zamestnaný s príjmom 680,- Eur, vlastní rodinný dom, spláca úver na dom so zostatkom 60.000,- Eur. Za primerané považoval priznanie nemajetkovej ujmy vo výške uvedenej vo výrokovej časti rozsudku a vo zvyšku uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy žalobu zamietol. V súlade s ustanovením § 232 ods. 3 veta druhá Civilného sporového poriadku určil dlhšiu lehotu na plnenie, a to v rozsahu 30 dní od právoplatnosti rozsudku, keďže priznaná suma nepredstavuje zanedbateľnú čiastku.

8. Prejav ľútosti formou SMS správy, správy cez Facebook vodičom, resp. listom v priebehu konania, nemal žiadny vplyv na výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, keď v danom prípade šokujúca (navyše zbytočná) smrť syna, brata, priateľa, predstavuje udalosť mimoriadnu s nenapraviteľným následkom, v ktorom prípade možno posúdiť vyslovenie ľútosti v akejkoľvek forme len za elementárny prejav slušnosti bez adekvátneho vplyvu na výšku priznanej peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy (rozhodnutie NS SR sp. zn. 5Cdo 265/2009).

9. V časti nároku žalobcu 1. na zaplatenie majetkovej škody bol žalobca 1. plne úspešný, preto mu okresný súd priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovaným 1. a 3. spoločne a nerozdielne v rozsahu 100 %. Žalobe žalobcov 1. až 5. bolo čiastočne vyhovené, patrí im nárok na náhradu trov konania voči žalovaným 1. a 3. spoločne a nerozdielne v rozsahu 100 %. Žalovanému 2., voči ktorému

žalobu v celom rozsahu zamietol z dôvodu nedostatku vecnej legitímácie, priznal ako plne úspešnému v konaní vo vzťahu k žalobcom 1. až 5. spoločne a nerozdielne nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

10. Okresný súd uložil žalovaným 1. a 3. spoločne a nerozdielne zaplatiť súdny poplatok vo výške 2.582,- Eur nakoľko žalobcovia 1. až 5. boli v konaní oslobodení od platenia súdneho poplatku (§ 4 ods. 2 písm. i/, j/ zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch). V zmysle ustanovenia § 2 ods. 2 veta prvá zákona o súdnych poplatkoch poplatková povinnosť prechádza v rozsahu prisúdenej sumy na žalovaných 1. a 3. Z nároku na náhradu vecnej škody bol poplatok vyrubený podľa vo výške 266,- Eur (položka 1 písm. a/ Sadzobníka súdnych poplatkov tvoriaceho prílohu citovaného zákona t.j. 6 % zo sumy po zaokrúhlení 4.434,- Eur) a z nároku na náhradu nemajetkovej ujmy z prisúdenej sumy vo výške 2.316,- Eur (z celkovej sumy 75.000,- Eur podľa Položky 7b Sadzobníka súdnych poplatkov tvoriaceho prílohu citovaného zákona /66,- Eur a 3% z výšky priznanej nemajetkovej ujmy).

11. Proti rozsudku výlučne VI. výroku podal odvolanie žalovaný 2., ktorý navrhol zmeniť a žalobu voči nemu zamietnuť s poukazom na ust. § 365 ods. 1 písm. b), f), h) Civilného sporového poriadku. Argumentovali tým, že súd prvej inštancie v celom rozsudku uvažuje tak, že pasívne legitimovanými na zaplatenie nemajetkovej ujmy žalobkyni 5. sú žalovaný 1. a žalovaný 3., takýto záver možno urobiť aj z odôvodnenia rozsudku, najmä jeho bodov 21. až 30., takže v rozsudku došlo len k zrejmej nesprávnosti v označení žalovaného (preklep). Dňa 11.7.2019 podal návrh na opravu zrejmej nesprávnosti podľa § 224 Civilného sporového poriadku. Výrok rozsudku a odôvodnenie sú navzájom v antagonistickom rozpore. Všetky dôkazy, ktoré sa týkali pasívnej vecnej legitímácie žalovaných smerovali len k pasívnej vecnej legitímácii žalovaných 1. až 3. nie žalovaného 2. Pri správnom právnom posúdení veci treba prísť k záveru, že z ustanovenia hmotného práva nevyplýva zodpovednosť za žalovanú nemajetkovú ujmu žalovanému 2.

12. Žalovaný 1. podal odvolanie výlučne proti I., II., III., IV., V., VI., VIII., IX., X., XI., XII. výroku, ktoré navrhol zmeniť a žalobu voči žalovanému 1. zamietnuť a priznať mu nárok na náhradu aj trov odvolacieho konania, alternatívne zrušiť a vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie s poukazom na § 365 ods. 1 písm. d), f), h) Civilného sporového poriadku. Argumentoval tým, že prvoinštančný súd sa nesprávne vysporiadal so vznesenou námietkou premičania zo strany žalovaného 1. voči všetkým nárokom. Vo vzťahu k uplatnenej vecnej škode nie je možné prijať záver o aplikácii § 104 Občianskeho zákonníka, ktoré sa aplikuje iba vtedy, ak ide o plnenie z poistenia medzi účastníkmi poistného právneho vzťahu (medzi poisteným a poisťovateľom). Záver okresného súdu je neudržateľný aj s poukazom na § 15 ods. 2 zákona o povinnom zmluvnom poistení. Aplikácia § 104 Občianskeho zákonníka je neprípustná aj vzhľadom na skutočnosť neexistencie poistného vzťahu medzi žalobcami a žalovaným 1. Rovnako ani vo vzťahu k nároku na nemajetkovú ujmu nie je možné aplikovať § 104 Občianskeho zákonníka. Jedinou osobou, ktorá do práv žalobcov zasiahla a jedinou voči, ktorej mohol byť nárok na náhradu nemajetkovej ujmy uplatnený je žalovaný 2., voči ktorému bola žaloba zamietnutá. Záver súd prvej inštancie nedostatočne odôvodnil, čo spôsobuje nepresvedčivosť a nepreskúmateľnosť rozsudku. Voči žalovaným 1. a 3. mohlo dôjsť len k uplatneniu náhrady škody, kedy okresný súd mal a musel aplikovať premičacie doby, tak ako je tomu pre uplatnení nároku na náhradu škody. Nároky na náhradu nemajetkovej ujmy sa považujú za premičané v dvojročnej subjektívnej premičacej dobe, na ktorú okresný súd neprihliadol (poukaz na rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 8Co/106/2018). Nárok žalobcov je voči žalovanému 1. premičaný, keď k dopravnej nehode došlo dňa 11.2.2015 a žaloba bola doručená okresnému súdu až dňa 23.1.2018 po uplynutí dvojročnej subjektívnej premičacej dobe, ktorá začala plynúť podľa § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Žalobcovia už v čase nehody mali a museli mať vedomosť o tom, kto je zodpovedným subjektom za predmetnú nehodu, najneskoršou objektívnou možnosťou určenia zodpovedného subjektu na účely uplatnenia náhrady škody bolo vydanie uznesenia o vznesení obvinenia žalovanému 2. Vo vzťahu k žalovanému 1. bola objektívna možnosť zistenia participácie na škodovej udalosti okamžitá, keďže poisťovateľ vozidla účastného na nehode je verejne dostupnou a ľahko zistiteľnou skutočnosťou. Okresný súd nezohľadnil, že poškodený bol dospelým človekom, ktorý si budoval vlastný život a je zrejme, že od svojej rodiny sa osamostatnil, čím zjavne došlo k pretrhnutiu citových väzieb. Je prirodzené, že s rodinou sa stretával, bol s nimi v kontakte, ale rozhodujúce je aká bola intenzita tohto vzťahu a ako ho narušil zásah vykonaný neoprávnene treťou osobou. Súrodenci poškodeného boli v čase jeho úmrtia dospelými osobami budujúcimi si vlastný život, je prirodzené, že citová väzba bola pretrhnutá a nedosahovala takú intenzitu akoby žili v spoločnej domácnosti. Priznanie nároku žalobkyni 5. považuje za nesúladne s poslaním inštitútu náhrady

nemajetkovej ujmy, keď je v gravidnom stave a od úmrtia poškodeného nadviazala ďalšie partnerské vzťahy. Bolo potrebné skúmať či nepostačujú ďalšie spôsoby náhrady ujmy bez náhrady v peniazoch. Zamietnutie žaloby voči žalovanému 2. považuje za nesprávne, keď ako jediná osoba zasiahol do práv žalobcov, pričom jej pomery a postoje sú rozhodné pre prípadné priznanie satisfakcie, čo do jej výšky. Je potrebné skúmať osobné a majetkové pomery žalovaného 2., ako aj dopad škodovej udalosti do sféry žalovaného 2. po stránke inej ako sú jeho majetkové pomery. Tieto okolnosti zamietnutím žaloby voči žalovanému 2. okresný súd neskúmal. Súdy považujú aj odsúdenie škodcu za formu satisfakcie, ktorá sa musí prejavíť na priznanej nemajetkovej ujme, resp. jej nepriznaní (rozsudok Krajského súdu v Nitre sp. zn. 25Co/441/2016). Záver okresného súdu o existencii pasívnej vecnej legitímácie žalovaného 2. považuje za nedostatočný, keď nesprávne vec právne posúdil a nad rámec legislatívy Slovenskej republiky aplikoval eurokonformný výklad slovenských zákonov. Bezodôvodne neakceptoval námietky, že slovenská právna úprava nezahŕňa právo na ochranu osobnosti a z nej vyplývajúci nárok na náhradu nemajetkovej ujmy pri porušení tohto práva pod náhradu škody, ktorú je možné uplatniť z povinného zmluvného poistenia. S poukazom na rozhodnutie NS SR sp. zn. 4Cdo/168/2009 pasívna vecná legitímácia žalovaného 1. v konaní nie je daná. K tejto otázke absentuje rozhodnutie Veľkého senátu NS SR v zmysle § 48 Civilného sporového poriadku. Okresný súd mal povinnosť svoje myšlienkové pochody a odôvodnenie rozsudku dostatočne a presvedčivo vyjadriť a vysporiadať sa s námietkami žalovaného 1. Odôvodnenie rozsudku je nepreskúmateľné, absentuje uvedenie, aké skutočnosti považoval okresný súd za preukázané, ktoré za nepreukázané, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri ich hodnotení riadil.

13. Žalobcovia 1. až 5. podali odvolanie výlučne proti XI. výroku, ktorý navrhli zmeniť tak, že žalovanému 2. sa nárok na náhradu trov konania voči žalovaným 1. až 5. nepriznáva s poukazom na § 365 ods. 1 písm. d), f), h) Civilného sporového poriadku. Argumentovali tým, že na pojednávaní dňa 19.6.2019, čo do rozhodnutia o trovách konania voči žalovanému 2. navrhli aplikáciu ust. § 257 Civilného sporového poriadku z dôvodu hodného osobitného zreteľa, nakoľko žalovaný 2. spôsobil dopravnú nehodu. Z vykonaného dokazovania vyplynuli skutočnosti, ktoré sú dôvodmi hodnými osobitného zreteľa a teda okresný súd mal aplikovať § 257 Civilného sporového poriadku, nevyhovenie návrhu žalobcov, čo do nepriznania nároku na náhradu trov konania žalovanému 2. bližšie nezodôvodnil, v tejto časti je rozhodnutie súdu nepreskúmateľné.

14. K odvolaniu žalobcov 1. až 5. sa vyjadril žalovaný 2. a uviedol, že okolnosti, na ktoré poukazujú v odvolaní žalobcovia nie sú okolnosťami hodnými osobitného zreteľa, ktoré by zakladali výnimočnosť ust. § 257 Civilného sporového poriadku. Skutkový stav, že k ujme došlo za situácie, keď vykonával s vozidlom pracovnú činnosť v rámci pracovného pomeru, bol známy už v trestnom konaní sp. zn. 24T/18/2017, ktorého sa žalobca 1. zúčastnil ako poškodený, zhodne si uplatnil nároky a táto skutočnosť bola žalobcom známa už pri podaní žaloby, čo vyplýva aj z jej obsahu, keď žalujú aj zamestnávateľa ako žalovaného 3. Teda tento skutkový stav nevyšiel najavo v priebehu konania.

15. K odvolaniu žalovaného 1. sa vyjadrili žalobcovia a uviedli, že napadnutý rozsudok navrhujú potvrdiť okrem výroku XI. (ktorý navrhujú zmeniť v zmysle ich odvolania). Nárok nie je premlčaný, nakoľko počiatok plynutia všeobecnej trojročnej premlčacej doby náhrady za nemateriálnu ujmu je podľa § 101 Občianskeho zákonníka je viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilého porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. Premlčacia doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv. Okresný súd správne aplikoval ustanovenie § 104 Občianskeho zákonníka, nakoľko ide o plnenie z poistenia uplatnené v tomto konaní, aplikácia tohto ustanovenia bola potom zo strany súdu prvej inštancie správna. Nie je pravda, že už v čase nehody mali a museli mať vedomosť o tom, kto je zodpovedným subjektom za predmetnú nehodu, keďže žalovaný 2. počas celého trestného konania svoju vinu popieral, až po vyše dvoch rokoch bol rozsudkom Okresného súdu Trnava v konaní sp. zn. 24T/18/2017 uznaný vinným zo spáchania prečinu usmrtenia a poškodení boli zároveň odkázaní na civilný proces s náhradou škody. Z fotografií, výpisov z komunikácie a napokon z výsluchu samotných žalobcov jednoznačne bola preukázaná vzájomná silná citová väzba a to bez ohľadu na to, že si nebhý sám budoval svoj vlastný život. Odchodom z domácnosti rodičov predsa väzby neboli pretrhnuté, väzby voči súrodencom takisto zostali zachované a väzby s priateľkou žalobkyňou 5 sa práve tým zosilneli a to viac pocítovala náhlu stratu svojho životného partnera. Žiadna forma morálneho zadostučinenia podľa ust. § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka nepostačovala k tomu, aby bola primerane vyvážená a zmiernená vzniknutá nemajetková ujma, uplatnili si žalobcovia nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. S poukazom

na uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 666/2016 je potrebné pristúpiť k extenzívneho výkladu pojmu škoda na zdraví podľa zákona o povinnom zmluvnom poistení. Odôvodnenie rozsudku je preskúmateľné, okresný súd jasne a výstižne vysvetlil ako vec posúdil, aké ustanovenia zákonov aplikoval a takisto zdôvodnil aj výšku náhrady, ktorú nakoniec priznal.

16. Skôr ako odvolací súd pristúpil k prieskumu napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie odvolaniami žalobcov a žalovaného 1., z dôvodu hospodárnosti rozhodol o späťvzatí odvolania žalovaného 2., ktorým napadol VI. výrok.

17. Podľa § 369 ods. 1 Civilného sporového poriadku, dokiaľ o odvolaní nebolo rozhodnuté, možno ho vziať späť. Ak odvolateľ vzal odvolanie späť, nemôže ho podať znova, ods. 3 ak sa odvolanie, o ktorom nebolo rozhodnuté, vzalo späť, odvolací súd odvolacie konanie zastaví.

18. Právo podať odvolanie, príp. vziať odvolanie späť je dispozičným právom strany sporu. Na účinnosť späťvzatia odvolania nie je potrebný súhlas súdu ani iného subjektu, pričom podané odvolanie možno vziať späť len dokiaľ o odvolaní nebolo rozhodnuté odvolacím súdom. Ak sa odvolanie, o ktorom nebolo rozhodnuté, vzalo späť, odvolací súd odvolacie konanie zastaví a vec aj strany sporu sa dostávajú do postavenia, ako keby odvolanie nebolo podané. Lehoty, ktoré majú plynúť od právoplatnosti napadnutého rozhodnutia, potom plynú až od právoplatnosti uznesenia o zastavení odvolacieho konania (§ 369 Civilného sporového poriadku).

19. V priebehu odvolacieho konania žalovaný 2. podaním doručeným okresnému súdu (dňa 27.11.2019) zobral svoje odvolanie (voči VI. výroku) späť a navrhol odvolacie konanie zastaviť, predtým než odvolací súd o ňom rozhodol, a to z dôvodu, že zanikol vecný dôvod vydaním opravného uznesenia. O odvolacích trovách navrhol rozhodnúť tak žiadna sporová strana nemá voči ostatným sporovým stranám nárok na náhradu trov.

20. S ohľadom na popísanú procesnú situáciu a citované zákonné ustanovenie odvolací súd rozhodol o zastavení odvolacieho konania vo vzťahu k odvolaniu žalovaného 2. v predmetnej veci (§ 369 ods. 3 CSP).

21. Zároveň odvolací súd, skôr ako mohol pristúpiť k meritórnemu preskúmaniu veci na základe podaného odvolania žalovaného 1., musel sa zaoberať naplnením formálnych podmienok pre jeho podanie, medzi nimi prednostne otázkou, či odvolanie v celom jeho rozsahu podal oprávnený subjekt - strana (§ 359 Civilného sporového poriadku) a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného 1. čo do výroku VIII. (zamietnutie žaloby žalobcov voči žalovanému 2.), ako aj XI. výroku (žalovaný 2. má voči žalobcom 1. až 5. spoločne a nerozdielne nárok na náhradu trov konania 100 %) je nevyhnutné odmietnuť (386 písm. b/ Civilného sporového poriadku), nakoľko ide o rozhodnutie, proti ktorému podala odvolanie (výroky VIII. a XI.) neoprávnená osoba.

22. Podľa § 359 CSP, odvolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané.

23. Citované ustanovenie obmedzuje právo strany podať odvolanie. Toto obmedzenie spočíva v tom, že právo podať odvolanie priznáva strane len v tom prípade, ak bolo rozhodnutie vydané v jej neprospech. Kedy je tomu tak, je už ponechané na výklad orgánov aplikujúcich právo (súd). Na strane žalovaného 1. sa zisťuje tzv. materiálna ujma, ktorá sa určuje tým, či vydané rozhodnutie svojím obsahom znevýhodňuje žalovaného 1., t. j. či právne účinky rozhodnutia zhoršujú jeho právne postavenie (zúžením jeho práv, rozšírením jeho povinností) a či preto u neho existuje možnosť požadovať na súde vyššej inštancie odchylné rozhodnutie vo svoj prospech. Rozhodnutie bolo vydané v neprospech strany, ak bola strane spôsobená aj nepatrná ujma. Táto ujma však musí existovať objektívne, nestačí len subjektívne presvedčenie strany, že jej bola spôsobená ujma.

24. Odvolací súd konštatuje, že žalovaný 1., žalovaný 2., žalovaný 3. majú postavenie samostatných spoločníkov (§ 76 Civilného sporového poriadku), teda nevzniká medzi nimi pasívna solidarita.

25. V prejednávanej veci má odvolací súd ako orgán aplikujúci právo, teda aj citovaného ustanovenia § 359 Civilného sporového poriadku za to, že na strane žalovaného 1. vo vzťahu k VIII. a XI. výroku napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie nevznikla žiadna ani len nepatrná ujma, ktorá by bola

objektívne zistiteľná, bez ohľadu na subjektívny pocit žalovaného 1. Takýto záver vyplýva z toho, že týmto napadnutým výrokom bola žaloba žalobcov (iba) voči žalovanému 2. zamietnutá, pričom žalovaní v tomto konaní majú postavenie samostatných spoločníkov (§ 76 Civilného sporového poriadku), teda nevzniká medzi nimi pasívna solidarita, pričom žalovaného 1. sa tento napadnutý výrok nedotýka.

26. S poukazom na uvedené v odseku 25 odvolanie žalovaného 1. voči výrokom VIII. a XI. napadnutého rozsudku podala neoprávnená osoba, odvolací súd, preto odvolanie žalovaného 1. voči týmto výrokom s použitím ust. § 386 písm. b) Civilného sporového poriadku odmietol.

27. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 Civilného sporového poriadku (zákon č. 160/2015 Z. z., ďalej CSP), po zistení, že odvolania (žalobcov 1. až 5 - XI. výrok a žalovaného 1. - I., II., III., IV., V., VI., IX., X., XII.) boli podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenými subjektami - zároveň stranami, v ktorých neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že podané odvolania majú zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP) a že odvolatelia použili zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom (§ 379 CSP) a dôvodmi všetkých odvolaní (§ 380 ods. 1 CSP), s prihliadnutím ex offo na prípadné vady týkajúce sa procesných podmienok, ktoré nezistil (§ 380 ods. 2 CSP), súc pritom viazaný skutkovým stavom ako ho zistil súd prvej inštancie bez potreby zopakovať alebo doplniť dokazovanie (§ 383 CSP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario), keď miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku bolo oznámené na verejnej tabuli a na webovej stránke súdu minimálne 5 dní pred jeho vyhlásením (§ 219 ods. 3 CSP), a dospel k záveru, že odvolaniu žalovaného 1., ani odvolaniu žalobcov 1. až 5., nie je možné priznať úspech, keďže rozsudok v napadnutom rozsahu (I., II., III., IV., V., VI., IX., X., XII. vo vzťahu k žalovanému 1. a XI.) je vecne správny, preto postupom podľa § 387 CSP tento potvrdil.

28. Predmetom konania na súde prvej inštancie bol nárok žalobcu 1. voči žalovaným v 1., 2. a 3. spoločne a nerozdielne na zaplatenie sumy 4.434,63 Eur, nárok žalobcu 1. voči žalovaným 1., 2. a 3. rade spoločne a nerozdielne na zaplatenie sumy sumu 25.000,- Eur, nárok žalobkyne 2. voči žalovaným 1., 2. a 3. rade spoločne a nerozdielne na zaplatenie sumy sumu 25.000,- Eur, nárok žalobkyne 3. voči žalovaným 1., 2. a 3. rade spoločne a nerozdielne na zaplatenie sumy sumu 20.000,- Eur, nárok žalobcu 4. voči žalovaným 1., 2. a 3. rade spoločne a nerozdielne na zaplatenie sumy sumu 20.000,- Eur, nárok žalobkyne 5. voči žalovaným 1., 2. a 3. rade spoločne a nerozdielne na zaplatenie sumy sumu 15.000,- Eur.

29. Odvolací súd poukazuje na záver uvedený v odseku 24 s tým, že po zohľadnení vyššie uvedeného, rozsudok bol napadnutý zo strany žalovaných, iba žalovaným 1., ktorý má samostatné postavenie podľa § 76 CSP, preto sa ním podané odvolanie netýka žalovaného 2. ani žalovaného 3.

30. Žalobcovia 1. až 5. ani žalovaní 1. a 3. nenapadli odvolaním VII. výrok (zamietnutie žaloby žalobcov vo zvyšku voči žalovaným 1. a 3.), preto nadobudol právoplatnosť. Výrok I. vo vzťahu k žalovanému 3. (zaplatiť žalobcovi 1. sumu 4.434,63 Eur), výrok II. vo vzťahu k žalovanému 3. (zaplatiť žalobcovi 1. náhradu nemajetkovej ujmy v sume 20.000,- Eur), výrok III. vo vzťahu k žalovanému 3. (zaplatiť žalobkyňu 2. náhradu nemajetkovej ujmy v sume 20.000,- Eur), výrok IV. vo vzťahu k žalovanému 3. (zaplatiť žalobkyňu 3. náhradu nemajetkovej ujmy v sume 15.000,- Eur), výrok V. vo vzťahu k žalovanému 3. (zaplatiť žalobcovi 4. náhradu nemajetkovej ujmy v sume 15.000,- Eur), výrok VI. vo vzťahu k žalovanému 3. (zaplatiť žalobkyňu 5. náhradu nemajetkovej ujmy v sume 5.000,- Eur), výrok IX. vo vzťahu k žalovanému 3. (priznaná náhrada trov konania žalobcov 1. až 5. v rozsahu 100 % v časti nároku na zaplatenie majetkovej škody voči žalovaným 3.), výrok X. vo vzťahu k žalovanému 3. (priznanie nároku na náhradu trov konania v rozsahu 100 % v časti nároku na zaplatenie nemajetkovej ujmy voči žalovanému 3.), výrok XII. vo vzťahu k žalovanému 3. (uloženie povinnosti žalovanému 3. zaplatiť Okresnému súdu Trnava súdny poplatok vo výške 2.582,- Eur) neboli napadnuté odvolaním žalovaného 3. (ani inej strany) preto nadobudli právoplatnosť.

31. Predmetom prieskumu odvolacieho súdu vymedzeným rozsahom a dôvodmi odvolaní žalobcov a žalovaného 1. bolo posúdiť, či súd prvej inštancie rozhodol vo veci správne ak I. výrokom uložil žalovanému 1. povinnosť zaplatiť žalobcovi 1. sumu 4.434,63 Eur, do 30 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku, s tým, že plnením jedným zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého

žalovaného, II. výrokom uložil žalovanému 1. povinnosť zaplatiť žalobcovi 1. náhradu nemajetkovej ujmy v sume 20.000,- Eur, do 30 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku, s tým, že plnením jedným zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného, III. výrokom uložil žalovanému 1. povinnosť zaplatiť žalobkyni 2. náhradu nemajetkovej ujmy v sume 20.000,- Eur, do 30 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku, s tým, že plnením jedným zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného, IV. výrokom uložil žalovanému 1. povinnosť zaplatiť žalobkyni 3. náhradu nemajetkovej ujmy v sume 15.000,- Eur, do 30 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku, s tým, že plnením jedným zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného, V. výrokom uložil žalovanému 1. povinnosť zaplatiť žalobcovi 4. náhradu nemajetkovej ujmy v sume 15.000,- Eur, do 30 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku, s tým, že plnením jedným zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného, VI. výrokom uložil žalovanému 1. povinnosť zaplatiť žalobkyni 5. náhradu nemajetkovej ujmy v sume 5.000,- Eur, do 30 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku, s tým, že plnením jedným zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného, IX. výrokom priznal žalobcovi 1. nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % v časti nároku na zaplatenie majetkovej škody voči žalovanému 1., X. výrokom priznal žalobcom 1. až 5. spoločne a nerozdielne nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % v časti nároku na zaplatenie nemajetkovej ujmy voči žalovanému 1., XI. výrokom priznal žalovanému 2. voči žalobcom 1. až 5. spoločne a nerozdielne nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, XII. výrokom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť Okresnému súdu Trnava súdny poplatok vo výške 2.582,- Eur do 3 dní odo dňa právoplatnosti, a to s poukazom na odvolacie argumenty uplatnené žalobcami výlučne voči XI. výroku, žalovaným 1. výlučne voči I., II., III., IV., V., VI., IX., X., XII. výroku.

32. Pretože odvolací súd preberá súdom prvej inštancie zistený skutkový stav, pokiaľ ide o skutočnosti právne rozhodné pre posúdenie žalobcami tvrdených nárokov, ktorý vo vyčerpávajúcom rozsahu vykonal dokazovanie potrebné na posúdenie uplatnených nárokov, výsledky dokazovania jednotlivo i vo vzájomných súvislostiach dôkladne a správne vyhodnotil, pričom i podľa odvolacieho súdu dospel k správnym skutkovým zisteniam, a pretože v celom rozsahu zdieľa i jeho právny záver vo veci, keď vec v napadnutom rozsahu i správne právne posúdil (s výnimkou námietky premlčania vznesenej žalovaným 1.), s poukazom na ust. § 387 ods. 2 CSP, odvolací súd odkazuje na správne a presvedčivé odôvodnenie písomného vyhotovenia preskúmaného rozsudku v napadnutej časti (s uvedenou výnimkou). Odvolací súd nenachádza dôvod, pre ktorý by sa mal od záverov súdu prvej inštancie odchýliť (s uvedenou výnimkou) a preto nemôže dať za pravdu žiadnemu z odvolateľov (žalobcom 1. až 5., žalovanému 1.)

33. Odvolací súd (na rozdiel od žalovaného 1.) sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že žalovaný 1. má pasívnu vecnú legitímáciu v danom spore. Zákon o povinnom zmluvnom poistení v ustanovení § 15 od 1.1.2002 zaviedol všeobecný priamy nárok poškodeného na náhradu škody proti poisťovateľovi zodpovednej osoby, preto v prípade škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla si poškodený môže vybrať, či nárok na náhradu škody uplatní voči škodcovi alebo voči poisťovateľovi alebo voči oboj súčasne. To, že citovaný zákon v § 15 ods. 1 umožňuje poškodenému uplatniť nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi škodcu, nezbravuje poškodeného možnosti uplatniť tento nárok voči škodcovi (resp. pôvodcovi zásahu). Pre posúdenie otázky pasívnej legitímácie žalovaného 1. ako poisťovateľa žalovaného 3. je ale rozhodujúce vyriešenie otázky, čo treba rozumieť pod pojmom škoda použitým v zákone o povinnom zmluvnom poistení, najmä v jeho ustanovení § 4 ods. 2 o. i. škody na zdraví a nákladov pri usmrtení (§ 4 ods. 2 písm. a/ cit. zákona), ktorý upravuje vecný rozsah poistného krytia. Právna teória prisudzuje zmysel škody (inej než materiálnej) aj iným ujám nemajetkovej povahy, ktoré môžu vzniknúť z porušenia práva v dôsledku zásahu do inej než majetkovej sféry poškodeného, t. j. ujám imateriálnym, morálnym, citovým, za ktoré prináleží poškodenému peňažná náhrada. V našom právnom prostredí, ktoré je súčasťou európskeho spoločenstva práva, je potrebné vykladať pojem škoda eurokonformne. Niet pochybností, že povinnosť krytia poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú tretím osobám motorovými vozidlami je zabezpečená a definovaná právnou úpravou Európskej únie (rozsudok SD EÚ C-22/12 Haasová, bod 39) a preto i v preskúmanej veci je nutné riešiť spornú právnu otázku v súlade s komunitárnym právom (právna oblasť je harmonizovaná právom Európskej únie).

34. Rozhodujúci v danej veci je rozsudok SD EÚ C-22/12 vo veci Haasová a tzv. „motorové smernice“ týkajúce sa povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel (smernica Rady 72/166/EHS, smernica Rady 84/5/EHS /druhá smernica/, smernica rady 90/232/EHS a smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES, a podľa odvolacieho súdu aj smernica

Európskeho parlamentu a Rady 2000/26/ES zo 16. mája 2000 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o zmene a doplnení smerníc Rady č. 73/239/EHS a 88/357/EHS /štvrtá smernica o poistení motorových vozidiel/ a smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel /kodifikované znenie/, v zmysle čl. 3 prvej vety a druhej vety, ktorej („Každý členský štát prijme v súlade s článkom 5 všetky vhodné opatrenia, aby zabezpečil, že zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou vozidiel obvykle sa nachádzajúcich na jeho území je pokrytá poistením. Rozsah krytia zodpovednosti a podmienky tohto krytia sa určia na základe opatrení uvedených v prvom pododseku“) ust. § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka je podľa odvolacieho súdu opatrením určujúcim rozsah krytia zodpovednosti a podmienky tohto krytia, a to bez ohľadu na jeho systematické zariadenie v národnom právnom predpise.

35. Citované smernice (v odseku 34) na účely účinnej realizácie spoločného trhu smerujú na jednej strane k zabezpečeniu voľného pohybu motorových vozidiel nachádzajúcich sa na území Európskej únie, ako aj osôb vo vozidle, a na druhej strane k zabezpečeniu porovnateľného zaobchádzania s poškodenými účastníkmi nehôd spôsobených týmito vozidlami, bez ohľadu na miesto nehody na únijskom území. Ukladajú preto členským štátom povinnosť zabezpečiť, aby zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel bola krytá poistením. Ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré upravujú náhradu škody pri nehodách spôsobených prevádzkou motorových vozidiel, nemôžu pritom odňať dotknutým smerniciam potrebný účinok (rozsudok SD C-300/10 Marques Almeida, C-22/12 Haasová, bod 42). Členské štáty majú tiež zaručiť, aby náhrada škody podľa ich vnútroštátneho práva zodpovednosti za škodu z dôvodu nemajetkovej ujmy, ktorú utrpeli blízki rodinní príslušníci osôb, ktoré sa stali obeťami dopravnej nehody, bola krytá povinným poistením (rozsudok SD C-22/12 Haasová, bod 55).

36. V tejto súvislosti odvolací súd uvádza, že tzv. motorové smernice (upravujúce zodpovednosť za škodu prevádzkou motorových vozidiel a citované v odseku 34) nemajú priamy účinok, a teda nemôžu ukladať povinnosti jednotlivcom ale len členským štátom, čím je definovaný aj ich účinok vo vzťahu k žalovanému 1. Neexistencia priameho účinku smerníc podľa názoru odvolacieho súdu nič nemení na potrebe uplatňovania princípu prednosti práva EÚ pred národným poriadkom za každých okolností. V tejto súvislosti odvolací súd upriamuje pozornosť na uznesenie ÚS SR III. 666/2016 z 11.10.2016 a jeho odôvodnenie: „Aj v prípade, že nedochádza k priamej aplikácii konkrétnej právnej normy EÚ, to znamená, keď sa na určitý právny prípad aplikuje norma vnútroštátna, mala by byť interpretovaná a použitá v súlade s právom EÚ. Práve smernice ako typová kategória predpisov sekundárneho práva sú (narozdiel od nariadení) typické absenciou priamej uplatniteľnosti voči fyzickým osobám a právnickým osobám v jednotlivých členských štátoch. Podľa čl. 288 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „zmluva o fungovaní EÚ“) je smernica záväzná pre každý členský štát, ktorému je určená, a to vzhľadom na výsledok, ktorý sa má dosiahnuť, pričom sa voľba foriem a metód ponecháva vnútroštátnym orgánom. Citované ustanovenie primárneho práva Európskej únie vysiela zrozumiteľné posolstvo vnútroštátnym orgánom členských štátov zaväzujúc ich na taký výkon ich vrchnostenských kompetencií, ktorý zabezpečí dosiahnutie výsledku očakávaného smernicou. Inými slovami, ide tu o povinnosť naplniť vôľu únijskeho tvorca smernice vnútroštátnymi právnymi prostriedkami. Štandardným prostriedkom dosahovania cieľa stanoveného smernicou je zmena právnej úpravy, ku ktorej pristúpi vnútroštátny zákonodarca. Avšak pre prípad, že túto svoju povinnosť nespĺní, vyvinula rozhodovacia prax Súdneho dvora teóriu priameho účinku smerníc a nepriameho účinku smerníc. Vzhľadom na závery rozsudku Súdneho dvora vo veci Marshall (C-152/84), podľa ktorého na základe vtedajšieho čl. 189 ods. 3 Zmluvy o založení Európskeho hospodárskeho spoločenstva (v súčasnosti už citovaný čl. 288 ods. 3 zmluvy o fungovaní EÚ) záväzná podstata smernice, ktorá konštituuje základňu pre možnosť odvolať sa na smernicu pred vnútroštátnym súdom, existuje len vo vzťahu ku „každému členskému štátu, ktorému je určená“. Z toho vyplýva, že smernica nemôže sama osebe ukladať povinnosti jednotlivcom a že ustanovenia smernice ako také nemožno uplatňovať voči jednotlivcom. Možno tak uvažovať len o nepriamom účinku smerníc, ktorý zakladá rozhodnutie Súdneho dvora vo veci Marleasing SA (C-106/89) s odvolaním sa na prejudikatúru vo veci Von Colson a Kamann (C-14/83). Podľa tohto rozhodnutia pri aplikácii vnútroštátneho práva, bez ohľadu na to, či aplikované ustanovenia boli schválené pred alebo po smernici, vnútroštátny súd povolaný na výklad vnútroštátneho práva je povinný interpretovať ho, nakoľko je to možné vo svetle dikcie (textu) a účelu smernice, aby sa dosiahol výsledok sledovaný smernicou, a tým zabezpečil súlad s tretím odsekom čl. 189 Zmluvy o založení Európskeho hospodárskeho spoločenstva (čl. 288 ods. 3 zmluvy o fungovaní EÚ). Nepriamy účinok

smerníc Súdny dvor ešte konkrétnejšie objasnil vo veci Pfeiffer a ďalšie (C-397/01 až 403/01), v ktorej zdôraznil, že „požiadavka výkladu vnútroštátneho práva v súlade s právom Únie sa síce v prvom rade týka vnútroštátnych ustanovení prijatých na prebratie smernice, neobmedzuje sa však iba na výklad týchto ustanovení, ale vyžaduje, aby vnútroštátny súd vzal do úvahy vnútroštátne právo ako celok a posúdil, do akej miery ho možno použiť spôsobom, ktorý nevedie k výsledku, ktorý odporuje smernici (bod 115). Ak vnútroštátne právo umožňuje za určitých okolností s použitím vlastných výkladových metód vyložiť ustanovenie vnútroštátneho právneho predpisu tak, že bude možné vyhnúť sa rozporu s inou normou vnútroštátneho práva alebo obmedziť oblasť pôsobnosti tohto ustanovenia na dosiahnutie tohto účelu a použiť ho len do tej miery, aby bolo súladné s danou normou, tak je vnútroštátny súd povinný použiť rovnaké metódy, aby sa dosiahol cieľ stanovený smernicou (bod 116)“. S ohľadom na citované má odvolací súd za to, že postup okresného súdu, ktorý vo vzťahu k žalovanému 1. s poukazom na obsah smernice 2009/103/EHS (kodifikované znenie) s poukazom na rozsudok C-22/12 bol v tejto otázke správny a námietka žalovaného 1., že okresný súd nesprávne právne vec posúdil a nad rámec legislatívy SR aplikoval eurokonformný výklad slovenských zákonov neobstojí.

37. V dôsledku vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie je pre vnútroštátny orgán aplikácie práva eurokonformný výklad vnútroštátneho práva záväzný, teda výklad v súlade s komunitárnym právom, aby sa tak zabezpečil "reálny účinok" príslušnej smernice. Súd členského štátu môže prostredníctvom eurokonformnej interpretácie vyplniť i medzery vnútroštátneho právneho predpisu. Ak by sa úprava obsiahnutá v smerniciach prevzala do vnútroštátneho právneho poriadku nesprávne, napr. zúžene, mohol by sa dotknutý subjekt domáhať ochrany svojich práv na Súdnom dvore Európskej únie a žiadať o posúdenie nesúladu národnej úpravy s príslušnou smernicou. Judikatúra Súdneho dvora Európskej únie (napr. rozhodnutie C-106/89 *Marleasing SA v. La Commercial International d Alimentation SA.*, C-334/92 *Theodor Wagner Mired v. Fondo de Garantia Salarial* alebo C-91/92 *Paola Faccini Dori a Recrep SRL*) dovodila povinnosť vykladať vo svetle komunitárných noriem nielen ustanovenia národného práva implementujúceho komunitárny predpis (smernicu), ale tiež národné právo ako celok, pričom vnútroštátny súd je povolaný k výkladu národného práva v čo najväčšom možnom rozsahu vo svetle textu a účelu smerníc (tzv. nepriamy účinok smerníc).

38. Vzhľadom na nadržanosť komunitárneho práva ako rozhodujúceho faktora pri naplnení cieľa smerníc, bolo potrebné vychádzať z rozšíreného výkladu definície škody. Odvolací súd sa nestotožnil s argumentáciou žalovaného 1., že pasívna legitímácia poisťovateľov podľa zákona o povinnom zmluvnom poistení v sporoch o zaplatenie nemajetkovej ujmy pozostalých nie je automaticky „daná“, keď z odpovede SD EÚ v rozsudku C-22/12 je zrejmé, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo, keď práve ustanovenia § 11 <. a 13 <. Občianskeho zákonníka, podľa ktorých okresný súd správne vec posúdil (vo vzťahu k žalovanému 1/), sú týmto požadovaným „vnútroštátnym právom uplatňovaným na základe zodpovednosti za škodu“, čo skonštatoval Súdny dvor EÚ v bode 56 rozsudku vo veci Haasová. Za rozhodujúci pre uvedené konštatovanie považoval podľa bodu 58 fakt, že zodpovednosť poisteného vznikla na základe dopravnej nehody a mala občianskoprávnu povahu.

39. Odvolací súd poukazuje na to, že účelom zákona o povinnom zmluvnom poistení je aj náhrada nemajetkovej ujmy pozostalých po obetiach dopravných nehôd. Keď zásah do osobnostných práv žalobcov (do ich práva na súkromný a rodinný život), v dôsledku ktorého utrpeli psychickú ujmu (imateriálnu alebo nemajetkovú škodu na zdraví), bol spôsobený prevádzkou motorového vozidla, na ktoré sa vzťahovalo povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu žalovaného 1. ako poisťovateľa žalovaného 3. Preto žalobcom prislúchalo právo, aby im tento poisťovateľ (žalovaný 1.) nahradil (ako poškodeným subjektom) žalobou uplatňovaný nárok (aj nemajetková ujma) a to s poukazom eurokonformný výklad ustanovenia § 4 ods. 2 <. zákona o povinnom zmluvnom poistení, podľa ktorého platí, že náhrada škody z dôvodu nemajetkovej ujmy spadá do rozsahu krytia povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou dopravného prostriedku.

40. V tejto súvislosti je nutné poukázať aj na uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 646/2015 <. zo 16. decembra 2015, v ktorom v obdobnej veci konštatoval, že „je zjavné, že ako vnútroštátne právo Českej republiky, tak aj vnútroštátne právo Slovenskej republiky prostredníctvom konkrétnych ustanovení Občianskeho zákonníka (§ 11 a § 13, pozn.) každého z týchto štátov, umožňuje blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravných nehodách priznať náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá má

byť krytá z povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. V Slovenskej republike povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla upravuje zákon č. 381/2001 z. z., podľa ktorého má aj sťažovateľka ako poisťovateľ oprávnenie vykonávať poistenie zodpovednosti na území Slovenskej republiky".

41. Aj podľa rozsudku Súdneho dvora vo veci Drozdovs C-277/12, smernica Rady 72/166/EHS a smernica Rady 84/5/EHS sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej.

42. Pod pojem ujmy na zdraví je treba zahrnúť akúkoľvek ujmu, ktorá bola spôsobená zásahom do osobnej integrity, čo zahŕňa tak fyzickú, ako aj psychickú traumu (rozsudok SD EÚ C-22/12, bod 47), vzhľadom na odlišnosti medzi rôznymi jazykovými verziami článku 1 ods. 1 druhej smernice a článku 1 prvého odseku tretej smernice, ako aj cieľ chránený smernicami. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora EÚ sa ustanovenia práva Únie majú vykladať a uplatňovať jednotne na základe znení vypracovaných vo všetkých jazykoch a v prípade rozporu medzi jazykovými verziami textu sa má dotknuté ustanovenie vykladať podľa účelu právneho predpisu. Keďže rôzne jazykové verzie článku 1 ods. 1 druhej smernice používajú pojem „ujmy na zdraví“, ako aj „osobná ujma“, je treba sa sústrediť na účel smernice, pričom uvedené pojmy dopĺňajú pojem „škoda na majetku“ v snahe uplatnenia extenzívneho výkladu týchto pojmov, s cieľom posilnenia ochrany obetí (rozsudok SD C-22/2012 Haasová, bod 48, 49). Ak zodpovednosť poisteného, ktorá podľa vnútroštátneho práva vyplýva z § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka, vznikla na základe dopravnej nehody a má občianskoprávnu povahu, z ničoho nevyplýva, že na túto zodpovednosť sa nevzťahuje vnútroštátne hmotné právo zodpovednosti za škodu, na ktoré odkazujú smernice (rozsudok ESD C-22/12 Haasová, bod 57, 58). Uvedený záver, ako uviedol Súdny dvor EÚ, nemôže spochybniť ani odlišné systematické zaradenie ustanovení § 11, § 13 Občianskeho zákonníka k úprave zásahov do ochrany osobnosti, ktorá je nezávislá od úpravy zodpovednosti za škodu. S poukazom na uvedené vzhľadom na skutočnosť, že vnútroštátne právo umožňuje rodinným príslušníkom obeť dopravnej nehody požadovať náhradu utrpenej nemajetkovej ujmy, náhrada tejto ujmy musí byť krytá povinným poistením motorového vozidla (SD Tlačové komuniké č. 144/13 z 24. októbra 2013). Žalobcovia 1. až 5. sa preto dôvodne domáhali náhrady nemajetkovej ujmy i priamo voči žalovanému 1., ktorý má povinnosť nahradiť škodu na zdraví v podobe psychickej traumy.

43. Pre účely povinného zmluvného poistenia je potrebné pojem škoda vykladať eurokonformne, teda extenzívne v tom zmysle, že tento pojem zahŕňa aj náhradu nemajetkovej ujmy, z titulu občianskoprávnej zodpovednosti za zásah do osobnostných práv pozostalých, spočívajúci v zásahu do práva na súkromný a rodinný život spôsobený usmrtením blízkej osoby pri prevádzke dopravných prostriedkov. Aj podľa dôvodovej správy k uvedenému zákonu je usmrtenie pri dopravnej nehode najzávažnejším dôsledkom tejto udalosti. Pokiaľ podľa súdnej praxe usmrtenie pri dopravnej nehode vyvoláva nielen občianskoprávnu zodpovednosť za škodu ale aj občianskoprávnu zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnostných práv, musí byť aj táto zodpovednosť predmetom poistného krytia. Zúžený a nekomplexný čisto gramatický a formalistický výklad pojmu škoda, vychádzajúci z textu zákona o povinnom zmluvnom poistení, resp. z ustanovení Občianskeho zákonníka o zodpovednosti za škodu, teda ak by náhrada nemajetkovej ujmy pozostalých nemala byť predmetom poistného krytia, by znamenal neprípustné značne disproporčné majetkové riziko subjektov zodpovedajúcich za takúto nemajetkovú ujmu, ako i pozostalých v tom smere, či im prisúdená náhrada bude aj skutočne poskytnutá (riziko, že pri insolventnosti zodpovedného subjektu nebude náhrada vymožiteľná). Neprijateľnosť týchto dôsledkov vyžaduje extenzívnu interpretáciu pojmu škoda pre účely zákona o povinnom zmluvnom poistení tak, že doň patrí aj náhrada nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostných práv pozostalých, a teda že aj táto náhrada je predmetom poistného krytia, preto nie je možné stotožniť sa s argumentáciou žalovaného 2., ktorý uvedené spochybňuje. Komunitárne právo tak chápe škodu ako majetkovú tak aj nemajetkovú ujmu, respektíve za ujmu považuje majetkovú aj nemajetkovú škodu (rozsudok SD C-63/09 Axel Walz). Súčasťou náhrady škody (ujmy) spôsobenej na zdraví sú nielen ujmy majetkovej povahy (náhrada nákladov spojených s liečením, náhrada pohrebných nákladov), ale aj nemajetkové ujmy, akými sú napr. bolesti a sťaženie spoločenského uplatnenia (§ 444 Občianskeho zákonníka), ktoré sa odškodňujú v peniazoch. Právna teória prisudzuje zmysel škody (inej než materiálnej) aj iným ujám nemajetkovej povahy, ktoré môžu vzniknúť z porušenia práva v dôsledku zásahu do inej než majetkovej sféry poškodeného, t. j. ujám

imateriálnym, morálnym, citovým, za ktoré prináleží poškodenému peňažná náhrada (odškodnenie). Podľa nálezu ÚS ČR Pl. 16/04 z legislatívneho hľadiska sa javí správnejšie opustiť poňatie škody ako majetkovej ujmy a pokladať za škodu aj ujmu, vzniknutú pôsobením na telesnú ale i duchovnú integritu poškodeného. Princípy európskeho deliktného práva definujú škodu ako majetkovú alebo nemajetkovú ujmu zákonom chráneného záujmu. Legislatíva európskych štátov sa postupne uvedenej definícii prispôsobuje. Občiansky zákonník nedefinuje pojem škody, hovorí len o skutočnej škode (§ 442 ods. 1). Skutočná škoda bola v zmysle právnych teórií pred rokom 1989 vykladaná ako majetková škoda a preto ustanovenia o náhrade škody sú systematicky radené k právam majetkovým. Judikatúra prvorepublikových najvyšších súdnych inšancií realizovala ústretovú korektúru zákonnej kazuistiky vo vzťahu k imateriálnej škode. Náhradou škody sa v odôvodnených prípadoch, vyžarovaním princípov obsiahnutých v čl. 10 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ústavný zákon č. 23/1991 Zb.), rozumie aj peňažná kompenzácia citovej ujmy utrpenej úmrtím blízkej osoby, ku ktorej došlo v dôsledku zavineného protiprávneho konania.

44. Je nutné poukázať aj na dôležitosť ústavnokonformného výkladu právnych predpisov, keď súd musí nielen rešpektovať právo, ale jeho výklad a aplikácia musí smerovať k spravodlivému výsledku. Právo musí byť predovšetkým nástrojom spravodlivosti, nielen súborom právnych predpisov, ktoré sú mechanicky a formalisticky aplikované bez ohľadu na zmysel a účel toho ktorého záujmu chráneného príslušnou normou (nález Ústavného súdu SR č. 2221/07 z 19.3.2008). V materiálnom právnom štáte nejde len o dodržiavanie práva bez ďalšieho, ale predovšetkým o dodržiavanie takých pravidiel správania, ktoré sú v súlade s hodnotami, na ktorých je právny poriadok vybudovaný. Právo je spoločenský normatívny systém, ktorého účelom je rozumné usporiadanie vzťahov medzi členmi spoločnosti. Už z tejto základnej funkcie práva vyplýva, že riešenia, ktoré sa požiadavke rozumného usporiadania vzťahov priečia, sú neprijateľné. Súdu jednoznačne vždy prislúcha, aby sa zaoberal otázkou, či mechanická aplikácia zákona nemôže priniesť absurdné dôsledky a v prípade, že tomu tak je, aby ju takouto interpretáciou pomocou redukcie "ad absurdum" odmietol a zvolil výklad, ktorý bude v súlade so zmyslom a účelom zákona a ktorý bude racionálny a spravodlivý.

45. Eurokonformný, ako i lingvistický výklad, sú v súlade s definovaním pojmov európskym deliktným právom, ktorý chápe škodu na zdraví ako ujmu (zhoršenie) telesného alebo duševného zdravia. Preto nárok z titulu zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla zahŕňa aj ujmu v emočnej sfére žalobcov ako poškodených. V kontexte vyššie uvedeného sa javí nadbytočné argumentovať špecifikami dotknutých hmotnoprávnych inštitútov vnútroštátneho práva (náhrada škody a náhrada nemajetkovej ujmy) z hľadiska pojmoslovía poškodených osôb a druhovým vymedzením škody na zdraví podľa Občianskeho zákonníka (§ 449 ods. 1). Dôvodom je nepripustne zužujúci výklad pojmu ujma na zdraví (abstrahujúci duševné zdravie človeka). Eurokonformným výkladom oblasti harmonizovanej právom Európskej únie sa preto prinavracia komplexný význam pojmu zdravie a s tým spojené odškodnenie jeho obidvoch zložiek (telesnej a psychickej).

46. Rozširujúci výklad pojmu škoda pre účely zodpovednostného zákona je pritom aj ústavne konformným, pretože zmiernuje, resp. odstraňuje disproporciu medzi zákonným úrazovým poistením, t. j. poistením pri pracovných úrazoch, a povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škody spôsobené prevádzkou motorového vozidla. Ak totiž dôjde pri dopravnej nehode k úmrtiu zamestnanca, ustanovenie § 94 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (v znení neskorších zmien a doplnení) zakladá pozostalým, ktorými sú manžel alebo manželka a nezaopatrené dieťa, nárok na jednorazové odškodnenie vo výške 730-násobku denného vymeriavacieho základu, najviac však vo výške 46.485,40 Eur (u manžela alebo manželky). Toto odškodnenie, i keď je limitované, nie je nič iné ako náhrada nemajetkovej ujmy, poskytovaná z úrazového poistenia. Niet žiadneho rozumného dôvodu, pre ktorý by náhrada nemajetkovej ujmy pozostalých pri usmrtení ich blízkeho ako zamestnanca pri dopravnej nehode mala byť predmetom poistného krytia (aj keď podľa iného zákona), zatiaľ čo v prípadoch, ak by nešlo o zamestnanca, by to tak byť nemalo. Pri výklade pojmu škoda pre účely zákona o povinnom zmluvnom poistení treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve. Zodpovednostný zákon bol totiž výsledkom transpozície smerníc Európskej únie, ktoré boli nahradené t. č. platnou Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti. Táto smernica síce nedefinuje pojem škoda, ale z jej textu je zrejmé, že pod týmto pojmom rozumie osobnú ujmu a škodu na majetku, resp. používa slovné spojenie utrpenie „ujmy alebo škody", či používa termíny „akákoľvek ujma alebo škoda" alebo „akákoľvek škoda".

Komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú aj nemajetkovú ujmu, resp. za ujmu považuje škodu majetkovú aj nemajetkovú (tu por. napr. rozsudok SD EÚ zo 6. mája 2010 vo veci C-63/09 Axel Walz proti Clickair SA).

47. Povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Vnútroštátne právo túto náhradu upravuje, na základe zodpovednosti poisteného za škodu, v danom prípade žalovaného 1/, aplikáciou ustanovenia § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka, a to v dôsledku vývoja súdnej praxe (inšpirovaného rozhodovacou činnosťou súdov Českej republiky, v ktorej si predmetný nárok našiel legislatívny priestor aj priamo v ustanoveniach Občianskeho zákonníka upravujúcich náhradu škody, tzv. „odškodnenie za smrť“), pretože sa nejedná o tradičný nárok spadajúci pod ochranu osobnosti (historický výklad). Je nespochybniteľné, že súdna prax na základe zodpovednosti poistených za škodu priznáva náhradu nemajetkovej ujmy príbuzným obetí dopravných nehôd. Smrť člena rodiny spôsobená prevádzkou dopravného prostriedku zakladá občianskoprávnu zodpovednosť prevádzateľa, či vodiča dopravného prostriedku a právo domáhať sa zo strany oprávnených osôb voči týmto osobám v zmysle vnútroštátnej úpravy nároku na náhradu škody a nemajetkovej ujmy, v dôsledku neoprávneného zásahu do ich osobnostných práv (tým, že bolo porušené ich právo na rodinný a súkromný život). Odlišnosť inštitútov náhrady škody a náhrady nemajetkovej ujmy vo vnútroštátnom práve (Občiansky zákonník), na ktorú poukazuje aj žalovaný 1. nemôže brániť aplikácii komunitárneho práva, v oblasti harmonizovanej právom Európskej únie, ako ani napĺňaniu cieľov smerníc.

48. Za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, vydávanej Najvyšším súdom Slovenskej republiky od 1.1.1993 s pôvodným názvom Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky (pokiaľ neboli v neskoršom období judikatórne prekonané), ako i rozhodnutia Najvyššieho súdu, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor, alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutie, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia Najvyššieho súdu názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin najvyššieho súdu ČSR a vo výbere rozhodnutí a stanovísk najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. (porov. R 71/2018).

49. V súvislosti s poukazom žalovaného 1. na rozhodnutia NS SR sp. zn. 4Cdo/168/2009, sp. zn. 3Cdo/301/2012, odvolací súd poukazuje na to, že v kontexte vyššie uvedeného nebol dôvod rezignovať na aplikáciu moderných výkladových metód, ku ktorým je povolaný každý členský štát EÚ, predovšetkým na eurokonformný ako i lingvistický výklad, vrátane materiálne, interpretačnej záväznosti judikatúry ESD (ktorá nezaväzuje len strany sporu ale je prameňom komunitárneho práva). Aj samotný Ústavný súd SR v rozhodnutí III. ÚS 666/2016 zo dňa 11.10.2016 (ktorým bola sťažnosť spoločnosti KOOOPERATÍVA poisťovňa, a.s. odmietnutá ako neopodstatnená) uviedol, že „nemá dôvod odchyliť sa od svojho meritórneho postoja vyjadreného v predchádzajúcich uzneseniach odmietajúcich sťažnosti sťažovateľa ako zjavne neopodstatnené ani na podklade rozsudku najvyššieho súdu z 31. marca 2016 vo veci sp. zn. 3Cdo 301/2012“ (ktorý vychádzal z rozhodnutia sp. zn. 4Cdo/168/2009 poznámka odvolacieho súdu). V tejto súvislosti odvolací súd ešte dopĺňa, že ani potom ako boli vydané rozhodnutia NS SR sp. zn. 8Cdo/219/2016 a ÚS SR II. ÚS 847/2016, nebol dôvod ustúpiť od záveru, že žalovaný 1. je pasívne vecne legitimovanou stranou v spore, keďže NS SR v rozsudku sp. zn. 6MCdo/1/2016 zo dňa 31.7.2017 (z ktorého citoval aj súd prvej inštancie) následne publikovaný v Zbierke rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 8/2018 pod R61/2018 (ktorým bolo zamietnuté mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora SR) odseku 23 odôvodnenia uzavrel, „Druhým (nech aj v C. s. p. výslovne neustanoveným) dôvodom, pre ktorý v prejednávanej veci neprichádzalo do úvahy predloženie veci veľkému senátu, bolo to, že v čase nasledujúcom po rozhodnutiach NS sp. zn. 4 Cdo 168/2009 <. a 3 Cdo 301/2012 <. a zároveň predchádzajúcim rozhodovaním v prejednávanej veci (zaplatenie nemajetkovej ujmy utrpenej usmrtením matky a manželky žalobcov pri dopravnej nehode poznámka odvolacieho súdu) spornú právnu otázku riešil (a tiež vyriešil) ústavný súd. Ten nielenže už

vo viacerých ním dosiaľ posudzovaných veciach odmietol sťažnosti poisťovní, namietajúcich porušenie svojich základných práv rozhodnutiami všeobecných súdov, ustaľujúcimi krytie aj nemajetkovej umy pozostalých poistením podľa povinne zmluvného poistenia, ale dokonca pri rozhodovaní vo veci sťažovateľky totožnej s podnecovateľkou mimoriadneho dovolania z prejednávanej veci v rámci odôvodnenia uznesenia z 11. októbra 2016 sp. zn. III. ÚS 666/2016 <. uzavrel (citované z uznesenia), že pojem „škoda“ použitý v zákone č. 381/2001 <. Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla je ústavne konformným spôsobom interpretovateľný extenzívne tak, že zahŕňa aj nemajetkovú (imateriálnu) ujmu podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti, s cieľom maximálnej možnej miery rešpektovania cieľov relevantnej únijnej regulácie. Takýto záver treba mimo akúkoľvek pochybnosť považovať i za obraznú vnútroštátnu bodku v diskusii na témy 1/ krytia nárokov pozostalých po obetiach dopravných nehôd na náhradu nemajetkovej ujmy povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu a 2/ tzv. pasívnej legitimácie povinných zmluvných poisťovní v konaniach o náhradu nemajetkovej ujmy pred všeobecnými súdmi“.

50. Podľa rozhodnutia NS SR sp. zn. 3Cdo/230/2017 právny názor vyjadrený v judikáte R61/2018 bolo potrebné aplikovať aj na daný prípad, keďže rozhodnutie NS SR sp. zn. 6MCdo 1/2016 bolo už v čase rozhodovania súdu prvej inštancie publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach (8MCdo 4/2014, 3Cdo 233/2015, 3Cdo 223/2016) vyjadril právny názor, podľa ktorého judikatúrou nanovo, prípadne inak formulovaný právny názor sa aplikuje aj do minulosti (retrospektívne). Vychádza sa z prevažujúceho prístupu, že súd právo netvorí, ale iba nachádza. Pokiaľ dôjde k zmene judikatúry bez zmeny právnej normy, nejde o zmenu právneho pravidla; ide o tú istú normu, iba je nanovo vyjadrený jej obsah. Z toho vyplýva, že účinky zmeny judikatúry nemožno obmedziť len do budúcnosti. Súd, ktorý rozhoduje po zmene judikatúry, nemôže vedome aplikovať nesprávny, judikatúrou už prekonaný názor. Nový právny názor je vzhľadom na to potrebné aplikovať aj na všetky už prebiehajúce konania. Tým sa prípustné retrospektívne pôsobenie zmeny judikatúry líši od nepripustného retroaktívneho pôsobenia právnych noriem (porov. rozsudok NS SR sp. zn. 3Cdo 230/2017, ktorý poukázal i na to, že rozhodnutie NS SR sp. zn. 3Cdo 301/2012, ktoré žalovaný 1. označil aj v odvolaní, bolo zrušené na základe nálezu ÚS SR z 5. decembra 2018 sp. zn. II. ÚS 695/2017 a vec vrátená dovolaciemu súdu na ďalšie konanie, pričom z jeho odôvodnenia vyplýva správnosť záverov prijatých v R 61/2018). Rozhodnutia súdov, resp. právne názory v nich vyjadrené, osobitne vyšších súdov, nepredstavujú právnu normu a nebol dôvod, aby súd prvej inštancie na podporu svojej právnej argumentácie použil judikatúru oznamoval stranám v priebehu konania, za účelom oboznámenia sa s ňou. Rovnako tak súd nie je limitovaný označenými rozhodnutiami NS SR stranou konania, už vzhľadom na platnú právnu zásadu iura novit curia (súd pozná právo), pričom právnu kvalifikáciu strany konania nie je súd ani viazaný. V čase vyhlásenia napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie bol už rozsudok NS SR sp. zn. 6MCdo 1/2016 vyhlásený a súd prvej inštancie správne z jeho záverov aj vychádzal.

51. Ďalej odvolací súd poukazuje na uznesenie NS SR sp. zn. 3Cdo/78/2019 z ktorého odôvodnenia vyplýva, že „....9. októbra 2018 sa uskutočnilo rokovanie občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, na ktorom bolo prijaté uznesenie o uverejnení rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 6MCdo 1/2016 v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Toto rozhodnutie bolo neskôr publikované ako judikát R 61/2018, právna veta ktorého znie: „Škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná. Týmto postupom najvyššieho súdu bolo dosiahnuté názorové zjednotenie dovolacích senátov v predmetnej problematike, čím zároveň došlo k ustáleniu rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. S ohľadom na uvedené neobstojí námietka žalovaného 1., že absentuje v predmetnej otázke rozhodnutie Veľkého senátu, ktoré jediné môže byť smerodajné pri rozhodovaní súdov nižších stupňov.

52. S poukazom na vyššie uvedené rozsudok NS SR sp. zn. 6MCdo 1/2016 nepredstavuje odklon, ale naopak v čase rozhodovania odvolacieho súdu predstavuje ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu. Rozhodnutia NS SR označené žalovaným 1. (sp. zn. 4Cdo 168/2009, sp. zn. 3Cdo 301/2012) vyjadrujú tak judikatúrou už prekonaný názor, ktorú je potrebné aplikovať na všetky prebiehajúce konania, teda aj na konanie v danej veci. Podľa § 220 ods. 2 v spojení s ustanovením § 378 ods. 1 CSP odvolací súd v odôvodnení tohto rozsudku preto odkazuje na ustálenú rozhodovaciu prax v

otázke vecnej pasívnej legitímácie poisťovateľa, v súvislosti s rozsahom poisťného krytia podľa zákona o povinnom zmluvnom poistení.

53. Náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch ako jedna z foriem satisfakcie za neoprávnený zásah do života a zdravia fyzickej osoby, patrí medzi nároky kryté poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla v zmysle § 4 ods. 2 zákona o povinnom zmluvnom poistení a teda žalovaný 3. je podľa odvolacieho súdu pasívne legitímovaný. Poškodený, ako obeť dopravnej nehody, má neobmedzený priamy nárok na plnenie voči poisťiteľovi a môže priamo od neho požadovať náhradu škody. Zároveň si môže uplatňovať náhradu škody spôsobenú prevádzkou motorového vozidla aj od poisteného škodcu. Môže svoj nárok uplatniť buď samostatne voči každému alebo spoločne žiadať plnenie aj proti poisťiteľovi aj proti škodcovi, pričom plnenie môže dostať len raz, keďže žalobcovia majú nárok na plnenie proti dvom subjektom z iného právneho dôvodu. Pokiaľ žalobcovia uplatňujú nárok voči obojm týmto subjektom, ich vzájomný vzťah je taký, že v tom rozsahu, v akom plnil veriteľovi jeden z nich, zaniká dlh a tým aj povinnosť druhého. Majú postavenie samostatných spoločníkov, nevzniká medzi nimi pasívna solidarita a jedným rozhodnutím môže byť každý z nich zaviazaný na splnenie celého dlhu veriteľovi, avšak vo výroku rozhodnutia musí byť vymedzený ich vzájomný vzťah (že plnením jedného z nich zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého).

54. Predpokladmi vzniku nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v predmetnom prípade sú jednak existencia ujmy (spočívajúca v zásahu do práv žalobcov na súkromný a rodinný život), porušenie právnej povinnosti, resp. protiprávny úkon (spočívajúci v konaní tretej osoby zodpovednej za narušenie osobnostných práv žalobcov), príčinná súvislosť medzi touto ujmom a protiprávnym konaním. V tejto súvislosti je nutné poukázať na samotné odôvodnenie rozsudku okresného súdu (odsek 24 a 25), z ktorého je zrejmé, že okresný súd sa zaoberal predpokladmi vzniku nároku žalobcov, keď uzavrel, že neoprávneným zásahom žalovaného 3. prostredníctvom jeho zamestnanca - žalovaného 2. prišlo k nečakanému šokujúcemu úmrtiu najbližšieho príbuzného tvoriacich rámec súkromného života žalobcov a tým k zásahu do ich osobnostných práva (práva na súkromie a rodinný život). Súd prvej inštancie správne uzavrel, že žalovaný 3. ako prevádzkovateľ motorového vozidla a tiež ako zamestnávateľ vodiča Z. G. (žalovaného 2.) je pasívne legitímovaným subjektom v spore, teda námietka žalovaného 1. neobstojí. Vodič Z. G. bol v súvislosti s dopravnou nehodou zo dňa 11.2.2015 rozsudkom okresného súdu Trnava sp. zn. 24T/18/2017-387 zo dňa 25.4.2017 uznaný za vinného zo spáchania prečinu usmrtienia podľa § 149 ods. 1, 2 písm. a) s použitím § 138 písm. h) Trestného zákona. Žalovaný 1. nespochybnil poisťný vzťah z poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla medzi ním a žalovaným 3. ako prevádzkovateľom vozidla, ktorý zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poisťnej zmluve (§ 4 ods. 1 zákona o poistenom zmluvnom poistení). Súd prvej inštancie správne konštatoval zodpovednosť žalovaného 3. ako prevádzkateľa predmetného autobusu podľa 427 Občianskeho zákonníka. Hoci na vznik tejto zodpovednosti sa nevyžaduje zavinené konanie, neznamená to, že škoda spôsobená prevádzkou dopravného prostriedku nemôže byť zavinená. Zodpovednosť žalovaného 2. bola inak daná aj porušením pravidiel cestnej premávky (§ 4 ods. 1 písm. c/ a § 9 ods. 1 zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), keďže pri určení osoby zodpovednej za nemajetkovú ujmu je daná analogická aplikácia ustanovenia § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka, čo znamená, že žalovaný 3. zodpovedá za zásah spôsobený svojím zamestnancom, ktorý bol použitý na realizáciu činnosti žalovaného 3. (vina zamestnaného vodiča bola konštatovaná právoplatným rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 24T/18/2017). Odvolací súd v tejto súvislosti podporne odkazuje na rozsudok NS SR sp. zn. 3Cdo 228/2012 zo dňa 26.9.2013, na ktorý správne poukázal už súd prvej inštancie v odseku 21 odôvodnenia napadnutého rozsudku (pozri odôvodnenie „Dovolací súd k tomu poznamenáva, že rovnako aj Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení z 23. augusta 2007 sp. zn. I. ÚS 137/07 uviedol, že „podľa všeobecných ustanovení občianskeho hmotného práva je otázka zodpovednosti za škodu (vrátane zodpovednosti za nemajetkovú ujmu) konštituovaná tak, že za škodu, resp. za ujmu zodpovedá ten, kto ju spôsobil, pričom v prípade škody, resp. ujmy spôsobenej právnickou osobou ide o činnosť tých fyzických osôb, ktoré právnická osoba na túto činnosť použila / § 420, ako aj § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka“/ s tým, že zásah do emocionálnej sféry fyzickej osoby, spôsobený protiprávnym konaním tretej osoby, následkom ktorého je úmrtie blízkej osoby zakladá právo domáhať sa ochrany osobnosti podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti“). Medzi neoprávneným zásahom a poškodením (ohrozením) niektorého z osobnostných práv musí byť vzťah príčinnej súvislosti. Je zrejmé, že súd prvej inštancie mal za to, že príčinná súvislosť medzi protiprávnym konaním žalovaného 3. (jeho zamestnanca) a negatívnym zásahom do práva žalobcov

na ochranu súkromia a rodinného života (podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka) je daná, a to s poukazom na záver o pasívnej legitimácii žalovaného 3. v danej veci, s čím sa stotožnil aj odvolací súd. Podľa § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka je škoda spôsobená fyzickou osobou, aj keď bola spôsobená pri jej činnosti tými osobami, ktoré na túto činnosť použila (tieto osoby samy za škodu takto spôsobenú nezodpovedajú, ich zodpovednosť podľa pracovnoprávných predpisov nie je dotknutá). Súd prvej inštancie na uvedené ustanovenie správne poukázal a vysporiadal sa s ním. Pri určení osoby zodpovednej za nemajetkovú ujmu, je teda daná analogická aplikácia ustanovenia § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka (rozsudok NS SR sp. zn. 3Cdo 228/2012). S ohľadom na uvedené nemôže obstať ani námietka žalovaného 1., že okresný súd nesprávne zamietol žalobu voči žalovanému 2.

55. Ohľadom príčinnej súvislosti medzi poistnou udalosťou a nemajetkovou ujmu odvolací súd poukazuje na rozhodnutie NS SR sp. zn. 6MCdo/7/2013, z ktorého cituje: „Príčinná súvislosť (kauzálny nexus) je podstatným prvkom zodpovednostnej skutkovej podstaty. Vyžaduje sa, aby protiprávne konanie (delikt, nezákonné rozhodnutie, nesprávny úradný postup) a vznik škody boli v logickom slede (nexus = spojenie, súvislosť, sled), teda aby protiprávne konanie bolo príčinou a vznik škody vrátane jej rozsahu následkom tejto príčiny. Nestačí iba pravdepodobnosť príčinnej súvislosti či okolnosti nasvedčujúcej jej existencii; príčinnú súvislosť treba vždy preukázať. Rozhodujúca je vecná súvislosť príčiny a následku a túto nemožno riešiť vo všeobecnej rovine, ale vždy v konkrétnych súvislostiach. Príčinou vzniku škody môže byť len také konanie (alebo opomenutie), bez ktorého by škodný následok nevznikol. Základom je úvaha (test *conditio sine qua non* spoločný pre takmer všetky právne systémy Európskej únie), či by škodlivý následok nastal bez konania škodcu. Ak by tomu tak bolo, príčinná súvislosť by daná nebola. Podľa teórie tzv. adekvátnej príčinnej súvislosti, príčinná súvislosť je daná vtedy, ak je škoda podľa všeobecnej povahy, obvyklého chodu vecí a skúseností adekvátnym dôsledkom protiprávneho úkonu. Súčasne však musí byť preukázané, že škoda by bez tejto príčiny nebola nastala. Otázka príčinnej súvislosti medzi určitým protiprávnym konaním a konkrétnou škodou je otázkou skutkovou. Jej existenciu zisťuje súd, ktorý so zreteľom na konkrétne okolnosti vyhodnocuje, či tu príčinná súvislosť je alebo nie. Pri riešení otázky príčinnej súvislosti je právnym posúdením veci vymedzenie, medzi akou ujmu (ako následkom) a akou skutočnosťou (ako príčinou) tejto ujmy má byť príčinná súvislosť zisťovaná. Pre posúdenie zodpovednosti za škodu má preto zásadný význam otázka, v čom konkrétne spočíva škoda (majetková ujma), za ktorú je požadovaná náhrada. Práve vo vzťahu medzi konkrétnou ujmu poškodeného (ak vznikla) a konkrétnym konaním škodcu (ak je protiprávne), prípadne inou skutočnosťou (ak bola tvrdená a preukázaná), sa zisťuje príčinná súvislosť. Protiprávny úkon nemusí byť jedinou príčinou vzniku škody (kumulatívna kauzalita), stačí, že je jednou z príčin, a to príčinou dôležitou, podstatnou a značnou. Treba tiež rozlíšiť, či v konkrétnom prípade viac skutočností v jednom okamihu spolupôsobilo na vzniku toho istého škodlivého následku (konkurenčná kauzalita) alebo či jedna skutočnosť vylučuje druhú, prípadne či novou skutočnosťou došlo k prerušeniu pôvodného dejového sledu. V tejto súvislosti možno poukázať aj na Princípy európskeho deliktneho práva (Principles of European Tort Law - PETL), ktoré (ako dielo popredných predstaviteľov európskej civilistiky z prostredia akademickej obce i právnej praxe) právnický vymedzujú príčinnú súvislosť ako predpoklad zodpovednosti za škodu (porovnaj Luboš Tichý, Jiří Hrádek et al., *Prokazování příčinné souvislosti multikauzálních škod*, Univerzita Karlova v Prahe 2010, str. 89). Podľa týchto princípov (čl. 3:104, bod 1), ak určitá skutočnosť viedla neodvratne k spôsobeniu škody, následná skutočnosť, ktorá by sama spôsobila tú istú škodu, nemôže byť braná do úvahy (nemožno na ňu brať zreteľ).“ Vychádzajúc z uvedeného v predmetnej veci z hľadiska jej správneho právneho posúdenia bola zistená príčinná súvislosť medzi ujmu žalobcov spočívajúcou v zásahu do ich práva na súkromný a rodinný život a protiprávnym konaním žalovaného 3. prostredníctvom zamestnanca, keď práve toto protiprávne konanie predstavuje poistnú udalosť (ako náhodnú udalosť, o ktorej nie je isté či vôbec a kedy nastane - v danej veci nastala). Odvolací súd uzatvára, že keby nedošlo k protiprávnemu konaniu žalovaného 3. nedošlo by ani k nemajetkovej ujme žalobcov v dôsledku smrti ich blízkeho príbuzného. Podľa § 4 ods. 2 písm. a) zákona o povinnom zmluvnom poistení má poistený z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené preukázané nároky na náhradu škody, vrátane náhrady nemajetkovej ujmy (R 61/2018) a podľa § 15 ods. 1 zákona o povinnom zmluvnom poistení boli žalobcovia oprávnení ako poškodení uplatniť svoj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy (aj) priamo proti poisťovateľovi, teda žalovanému 1., čo aj využili.

56. Podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka, právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až § 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa

dlužník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať. Z § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka vyplýva, že sa premlčujú všetky majetkové práva s výnimkou vlastníckeho práva.

57. Podľa § 101 Občianskeho zákonníka, pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

58. Podľa § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka, právo na náhradu škody sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa poškodený dozvie o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá.

59. Podľa § 106 ods. 2 Občianskeho zákonníka, najneskoršie sa právo na náhradu škody premlčí za tri roky, a ak ide o škodu spôsobenú úmyselne, za desať rokov odo dňa, keď došlo k udalosti, z ktorej škoda vznikla; to neplatí, ak ide o škodu na zdraví.

60. Podľa § 112 Občianskeho zákonníka, ak veriteľ v premlčacej dobe uplatní právo na súde alebo u iného príslušného orgánu a v začatom konaní riadne pokračuje, premlčacia doba od tohto uplatnenia po dobu konania neplynie. To platí aj o práve, ktoré bolo právoplatne priznané a pre ktoré bol na súde alebo u iného príslušného orgánu navrhnutý výkon rozhodnutia.

61. Premlčanie je kvalifikované uplynutie času, v dôsledku ktorého súdnu vymáhateľnosť možno odvrátiť námietkou. Zmyslom tohto inštitútu je zvýšenie istoty v právnych vzťahoch. Premlčaním právo nezaniká, iba sa závažne oslabuje. Uplatnenie námietky premlčania spôsobuje zánik súdnej vymáhateľnosti, v dôsledku čoho súd premlčané právo nemôže priznať. Základným účelom inštitútu premlčania je pôsobiť na subjekty občianskoprávných vzťahov, aby v primeraných dobách uplatnili svoje práva (nároky) a zároveň aj zabrániť tomu, aby povinné osoby neboli po časovo neprimeranej dobe nútené splniť si svoje povinnosti. Ak uplynula zákonom ustanovená premlčacia doba a oprávnená osoba v nej určeným spôsobom u príslušného orgánu svoje právo nevykonala, vzniká povinnej osobe oprávnenie vzniesť námietku premlčania, a tak spôsobiť stav, že sa oprávnená osoba nemôže s úspechom domáhať na súde svojho práva. Dôvodné vznesenie námietky premlčania v občianskom súdnom konaní má totiž za následok, že súd nemôže oprávnenej osobe právo (nárok) priznať (§ 100 ods. 1 tretia veta Občianskeho zákonníka). Pritom zásada hospodárnosti konania musí viesť konajúci súd k tomu, aby v konaní prednostne posúdil vznesenú námietku premlčania vzhľadom na to, že v prípade jej oprávnenosti takýto postup vedie k rýchlemu vydaniu rozhodnutia vo veci samej, bez potreby vykonávania ďalších dôkazov. Otázka, kedy začína plynúť premlčacia doba je otázkou právnou, nie skutkovou.

62. Žalobcovia sa podanou žalobou okrem iného domáhali voči žalovanému 1. nemajetkovej ujmy (po zohľadnení predmetu odvolacieho konania žalobca 1. v sume 20.000,- Eur, žalobkyňa 2. v sume 20.000,- Eur, žalobkyňa 3. v sume 15.000,- Eur, žalobca 4. v sume 15.000,- Eur, žalobkyňa 5. v sume 5.000,- Eur) a žalobca 1. aj zaplata majetkovej škody (v sume 4.434,63 Eur). Pri takomto nároku platná právna úprava umožňuje poškodenému subjektu domáhať sa náhrady majetkovej škody a nemajetkovej ujmy proti vodičovi motorového vozidla (§ 420 Občianskeho zákonníka), proti prevádzateľovi motorového vozidla (§ 427 Občianskeho zákonníka), alebo priamo proti poisťovateľovi (§ 15 ods. 1 zákona o povinnom zmluvnom poistení). Je len na poškodenom, či sa rozhodne svoj nárok na náhradu majetkovej škody a nemajetkovej ujmy uplatniť iba voči niektorému z týchto zodpovednostných subjektov, alebo voči všetkým. V prípade ak sa poškodený rozhodne uplatniť svoj nárok len voči niektorému z týchto subjektov k spočívaniu alebo pretrhnutiu premlčacej doby môže dôjsť iba voči tomuto subjektu. Zo žiadneho zákonného ustanovenia nemožno vyvodiť záver, aby uplatnením nároku na náhradu majetkovej škody a nemajetkovej ujmy voči ktorémukoľvek z troch rozdielnych zodpovednostných subjektov plynula jednotná premlčacia doba voči všetkým subjektom a táto sa riadila rovnakými pravidlami, teda aj pravidlami o spočívaní lehoty a jej pretrhnutí. Lehota na uplatnenie nároku voči každému z troch rozdielnych zodpovednostných subjektov nesúcich zodpovednosť za vzniknutú majetkovú škodu a nemajetkovú ujmu na základe rôznych zákonných ustanovení preto začína plynúť a plynie osobitne. Tak ako už je uvedené vyššie priamy nárok voči žalovanému 1. v zmysle ust. § 15 ods. 1 zákona o povinnom zmluvnom poistení je možný, pričom v zmysle ust. § 15 ods. 2 tohto právneho predpisu na premlčanie nároku proti poisťovateľovi platí rovnaká úprava, ako na premlčanie nároku proti osobe, ktorá škodu spôsobila, teda v konečnom dôsledku proti poistenému.

63. Otázka, či sa premlčuje právo na náhradu nemajetkovej ujmy riešil najvyšší súd, okrem iného, v rozsudku sp. zn. 2 Cdo 194/2011 (ako judikát R 58/2014 publikovaný v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky) tak, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, je právom majetkovej povahy, ktoré sa premlčuje. V odôvodnení rozhodnutia najvyšší súd vysvetlil, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa ustanovenia § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka predstavuje jedno z parciálnych a relatívne samostatných prostriedkov ochrany jednotného práva na ochranu osobnosti fyzickej osoby. Vzniká vtedy, keď morálna satisfakcia ako rýdzo osobné právo, nestačí na vyváženie a zmiernenie nepriaznivých následkov protiprávneho zásahu do osobnostných práv. Napriek tomu, že ide o satisfakciu v oblasti nemateriálnych osobnostných práv, jeho vyjadrenie peňažným ekvivalentom má za následok, že ide o osobné právo majetkovej povahy. V uvedenom zmysle je určujúci obsah nároku, a nie predmet jeho ochrany. Ak obsahom nároku na náhradu nemajetkovej ujmy je požiadavka na zaplatenie peňažnej sumy, potom princíp právnej istoty vylučuje, aby plynutiu času neboli priznané žiadne právne účinky. Najvyšší súd ustálil aj to, že začiatok plynutia všeobecnej trojročnej premlčacej doby v prípade náhrady za nemateriálnu ujmu je podľa § 101 Občianskeho zákonníka viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilému porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. Premlčacia doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy k takémuto zásahu došlo. Otázka, či sa premlčuje právo na náhradu nemajetkovej ujmy a kedy začína plynúť všeobecná trojročná premlčacia doba na uplatnenia práva, je v rozhodovacej praxi vyriešená (napr. rozhodnutia NS SR 2Cdo/278/2007, 5Cdo/265/2009, 1Cdo/100/2009, 8Cdo/24/2017, 8Cdo/119/2017 a vyššie uvedené rozhodnutie sp. zn. 2Cdo/194/2011 - R 58/2014), poukaz na uznesenie NS SR sp. zn. 8Cdo/124/2017.

64. Pokiaľ ide o nároky žalobcov na nemajetkovú ujmu uplatnené voči žalovanému 1. tieto súd prvej inštancie považoval za uplatnené (včas) počas plynutia premlčacej doby, s čím sa odvolací súd stotožnil, napriek tomu, že súd prvej inštancie začiatok plynutia premlčacej doby nesprávne posúdil podľa § 104 Občianskeho zákonníka (za rok po poistnej udalosti dňa 11.2.2016), keďže s ohľadom na uvedené v odseku 63 začiatok plynutia všeobecnej trojročnej premlčacej doby v prípade náhrady za nemateriálnu ujmu je podľa § 101 Občianskeho zákonníka viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilému porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. Odvolací súd už len konštatuje, že premlčacia doba začala plynúť od okamihu, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv. K neoprávnenému zásahu došlo okamihom smrti, teda dňa 11.2.2015 a nasledujúcim dňom začala plynúť všeobecná premlčacia doba (12.2.2015) a táto uplynula dňom 12.2.2018 t. j. až po podaní žaloby (podaná dňa 23.1.2018).

65. K nesprávnej aplikácii ust. § 104 Občianskeho zákonníka súdom prvej inštancie odvolací súd poukazuje na to, že sa v danej veci sa nejedná o uplatnený nárok zo zmluvného vzťahu medzi poisťovateľom a poistníkom. Právo na poistné plnenie v zmysle § 797 ods. 1 Občianskeho zákonníka vyplýva z Občianskeho zákonníka alebo z poistných podmienok, teda kto je osobou oprávnenou na poistné plnenie môže vyplývať zo zmluvy, z Občianskeho zákonníka alebo z poistných podmienok. Ak to nevyplýva zo zákona alebo z poistných podmienok, právo na poistné plnenie má ten, na ktorého majetok, život alebo zdravie alebo na ktorého zodpovednosť za škody sa poistenie vzťahuje. Právna úprava v Občianskom zákonníku vychádza v zásade z toho, že právo na poistné plnenie má ten, kto poistnú zmluvu uzavrel (poistník), zákon v niektorých prípadoch predpokladá, že toto právo bude mať aj iná osoba. Vyplýva to z toho, že zákon umožňuje uzavretie poistnej zmluvy aj v prospech tretej osoby. Vzhľadom k tomu, že medzi žalobcami a žalovaným v rade 1. neexistuje poistný vzťah, nie je možné na predmetné aplikovať spomínané ustanovenie § 104 <. Občianskeho zákonníka. Aplikácia § 104 Občianskeho zákonníka nie je udržateľná aj s poukazom na § 15 ods. 2 zákona o povinnom zmluvnom poistení.

66. S námietkou žalovaného 1., že vo vzťahu k nároku na nemajetkovú ujmu nie je možné aplikovať § 104 Občianskeho zákonníka s poukazom na uvedené v odseku 64 a 65 sa odvolací súd síce stotožnil, ale zároveň námietku, že súd prvej inštancie sa nesprávne vysporiadal so vznesenou námietkou premlčania zo strany žalovaného 1. vo vzťahu k nemajetkovým ujám považoval za nedôvodnú s ohľadom na vyššie uvedené.

67. Pokiaľ ide o poukaz žalovaného 1. na rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 8Co/106/2018 v súvislosti aplikáciou dvojročnej premlčacej doby nároky na náhradu nemajetkovej ujmy, odvolací súd konštatuje, že sa jedná o ojedinelé rozhodnutie, so záverom ktorého sa nestotožňuje a opätovne

poukazuje na záver uvedený v odseku 63, keď z ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyplýva, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy sa premlčuje podľa § 101 Občianskeho zákonníka.

68. Pokiaľ ide o náhradu majetkovej škody, Občiansky zákonník rozlišuje všeobecnú premlčaciu dobu a osobitné premlčacie doby. Všeobecná premlčacia doba má subsidiárny charakter a použije sa tam, kde pre konkrétne právo nie je Občianskym zákonníkom alebo iným predpisom ustanovená osobitná premlčacia doba. V prejednávanej veci ide o premlčanie práva na náhradu škody, a preto je potrebné na premlčanie aplikovať ust. § 106 Občianskeho zákonníka (tak ako to uzavrel správne aj súd prvej inštancie). Pri premlčaní práva na náhradu škody je ustanovená kombinovaná premlčacia doba, a to subjektívna a objektívna. Začiatok subjektívnej i objektívnej lehoty je stanovený odlišne, na seba nezávisle a ich plynutie je tiež vzájomne odlišné. Subjektívna premlčacia doba však môže plynúť iba v rámci objektívnej premlčacej doby, ktorú nemožno prekročiť. V danom prípade začala objektívna doba plynúť deň nasledujúci po dni, kedy došlo k udalosti, z ktorej škoda vznikla t. j. dňa 12.2.2015 a uplynula dňa 12.2.2018. Odvolací súd sa nestotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že objektívna premlčacia doba začala plynúť dňa 11.2.2016 (z rok po poistnej udalosti) a teda ani s aplikáciou § 104 Občianskeho zákonníka a to s poukazom na už uvedené v odseku 64 a 65, pričom v tejto súvislosti je námietka žalovaného 1. o nesprávnej aplikácii § 104 Občianskeho zákonníka dôvodná. Subjektívna dvojročná premlčacia doba začína plynúť od okamihu, keď sa poškodený dozvie o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá. V danom prípade žalobca 1. si náhradu majetkovej škody uplatnil v konaní vedenom pod sp. zn. 24T/18/2017 dňa 27.4.2016, a teda už toho dňa mal vedomosť o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá. Odvolací súd konštatuje na rozdiel od súdu prvej inštancie, že nasledujúceho dňa začala plynúť dvojročná subjektívna premlčacia doba t. j. dňa 28.4.2016, však beh tejto subjektívnej premlčacej doby trval iba v rámci plynutia objektívnej trojročnej doby a uplynul najneskôr do 12.2.2018. S ohľadom na uvedené sa odvolací súd stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že nárok žalobcu 1. voči žalovanému 1. bol uplatnený v rámci plynutia dvojročnej subjektívnej premlčacej doby (a to aj bez zohľadnenia spočívania premlčacej doby počas trestného konania), ako aj, že nárok uplatnený žalobou dňa 23.1.2018 bol podaný aj počas plynutia trojročnej premlčacej doby, teda včas. Preto nemožno prisvedčiť námietke žalovaného 1., že prvoinštančný súd sa nesprávne vysporiadal so vznesenou námietkou premlčania zo strany žalovaného 1. (aj) voči nároku na majetkovú škodu.

69. Aj odvolací súd má za to, že nečakaným šokujúcim úmrtím najbližšieho príbuzného (K. O.) žalobcov došlo k závažnému zásahu do ich osobnostných práv (práva na súkromie a rodinný život), pričom následok tohto zásahu je nereparovateľný. Súčasťou súkromného života je nepochybne aj rodinný život, zahŕňajúci vzťahy medzi blízkymi príbuznými, a preto rešpektovanie súkromného, teda i rodinného života musí zahŕňať právo na vytváranie a rozvíjanie vzťahov s ďalšími ľudskými bytosťami, aby bolo možné okrem iného tiež rozvíjať a napĺňať vlastnú osobnosť. Zavinená smrť blízkej osoby, preto môže vzhľadom k vzájomným úzkym a pevným sociálnym, morálnym a citovým väzbám predstavovať natoľko závažnú nemateriálnu ujmu pre rozvíjanie a napĺňanie osobnosti pozostalého, že môže byť kvalifikovaná ako ujma znižujúca jeho dôstojnosť či vážnosť v spoločnosti (nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. PL. ÚS 16/04 zo 4. mája 2005). Z tohto pohľadu ustanovenia Občianskeho zákonníka upravujú podmienky pre uplatnenie finančnej satisfakcie za ujmu spočívajúcu v zásahu do osobnostných práv v dôsledku smrti blízkej osoby. Strata blízkej osoby je pre väčšinu ľudí tou najväčšou stratou, s ktorou sa môžu vo svojom živote stretnúť (obdobne nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2844/14 z 22. decembra 2015). Preto šokujúca smrť dcéry/sestry žalobcov predstavuje udalosť mimoriadnu s nenapraviteľným následkom, v prípade ktorej je morálna satisfakcia z hľadiska zadosťučinenia nepostačujúca, a preto súd prvej inštancie postupoval správne ak aplikoval § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka a vychádzal z kritérií pre určenie výšky nemajetkovej ujmy a to závažnosť vzniknutej ujmy, ako i okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo a to v dôsledku prevádzky dopravného prostriedku prevádzateľa - žalovaného 3., ktorého zamestnanec (vodič) bol uznaný vinným z prečinu usmrtienia podľa § 149 ods. 1, 2 písm. a) Trestného zákona. V súvislosti s kritériom závažnosti nemateriálnej ujmy u každého zo žalobcov odvolací súd poukazuje na skutkové zistenia a správne závery súdu prvej inštancie uvedené v odôvodnení v odsekoch 18 a 25 napadnutého rozsudku. Psychická bolesť, ktorá v prípade straty veľmi blízkeho človeka je často vnímaná ako neznesiteľná fyzická obmedzujúca aktivity pozostalého, často vyžadujúca odbornú pomoc. Aj podľa odvolacieho súdu sú žalobcovia zasiahnutí stratou K. O. ako osoby, ktorej nezastupiteľným poslaním je práve pozitívne rozvíjanie citových vzťahov, rodinnej spolupatričnosti, odovzdávanie súrodeneckej a lásky potomka, na ktorých je človek existenčne závislý. Ich absencia sa negatívne prejaví nielen vo sfére osobnostného

prežívania, ale významným spôsobom ovplyvní celý budúci život človeka. Strata takéhoto člena/členov rodiny predstavuje nenávratnú deštrukciu medziľudských väzieb, vytvárajúcich základ rodinného života. Následkom toho je zmena plne fungujúcej rodiny, navždy strádajúcu v jednotlivých oblastiach rodinného života, ovplyvňujúcu tiež seberealizáciu pozostalých členov rodiny. Odvolací súd ešte dopĺňa, že nemožno poprieť, že usmrtením syna žalobcov 1. a 2., brata žalobcov 3. a 4., priateľa žalobkyne 5. došlo k enormnému negatívnemu zásahu do ich rodinného života a citovej sféry. Pre rodiča niet väčšej ujmy ako náhla, tragická, nezvratná strata milovaného dieťaťa, keď žalobcom nebolo umožnené vidieť syna zakladať si rodinu, tešiť sa z jej úspechov, zdieľať s ním chvíle radosti aj starostí, ktoré so sebou život prináša. Čo platí aj pre ostatných žalobcov. Pričom tak už odvolací súd konštatoval, náhle a neočakávané úmrtie blízkeho člena rodiny zasiahlo žalobcov takým spôsobom, že následky sú neodvratiteľné a trvalé, keď rodina bola citovo previazaná a súdržná.

70. Vychádzajúc z ustanovenia § 13 ods. 3 <. Občianskeho zákonníka pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, súdom neustanovuje zákon žiadne medze. Pre určenie tejto výšky náhrady nemajetkovej ujmy však § 13 ods. 3 <. Občianskeho zákonníka zakotvuje taxatívne dve kritéria: závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a ďalej veľmi široko chápané okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo. Súd musí pritom však vychádzať vždy z čo najúplnejšieho skutkového stavu a opierať sa o preskúmateľné konkrétne hľadiská. Maximálna čiastka peňažného zadosťučinenia, ktorú môže súd priznať, je ohraničená výškou žalobcom požadovaného peňažného zadosťučinenia, ktorá musí byť zrejmá zo žaloby. Závažnosť ujmy sa posudzuje najmä z hľadiska „odčiniteľnosti“ takéhoto zásahu, keď je jednoznačné, že smrťou blízkej osoby dôjde k neodčiniteľnej ujme a deštrukcii rodinných a vôbec interpersonálnych vzťahov, keď takýto zásah je svojou povahou trvalý a neodstrániteľný. Základom úvahy súdu o výške nemajetkovej ujmy je zistenie takých skutočností, ktoré súdu umožnia založiť úvahu na určitom kvantitatívnom posúdení základných súvislostí posudzovaného prípadu. Súd je povinný vychádzať z úplne zisteného skutkového stavu a opierať sa o úplné a preskúmateľné hľadiská, ktorými sú predovšetkým zistená závažnosť majetkovej ujmy a zistené okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo.

71. K výške peňažnej náhrady aj odvolací súd poukazuje na to, že táto je predmetom voľnej úvahy súdu, keďže zákon nestanovuje ani rámcové čiastky pre odškodnenie nemajetkovej ujmy. Preto súd musí prihliadnúť okrem závažnosti vzniknutej ujmy a okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo, tak ako je vyššie uvedené, k naplneniu požiadavky účinného primeraného zadosťučinenia za vzniknutú nemajetkovú ujmu, ale i k požiadavke nezneužívania tohto právneho prostriedku na neprípustné obohacovanie. Vodiacimi parametrami proporcionálne spravodlivého zadosťučinenia je atribút primeranosti, ktorý je rozhodujúcim kritériom priznávania odškodnenia, aby bol dosiahnutý účel kompenzácie, inak napriek poskytnutému odškodneniu by sa poškodení mohli naďalej kvalifikovať ako obeť porušenia Dohovoru o ľudských právach. Na druhej strane pri zachovaní proporcionality, výška peňažnej satisfakcie nesmie byť prostriedkom bezdôvodného obohatenia a pôsobiť na škodcu likvidačne. Rozhodujúcim je preto zvažovanie individuálnych okolností prípadu. Výška náhrady nemajetkovej ujmy musí tiež odrážať všeobecne zdieľané predstavy o spravodlivosti. Judikatúra súdov v oblasti ochrany osobnosti sa zhoduje na primárnom význame vyrovnávacieho charakteru náhrady nemajetkovej ujmy, resp. zmiernení nepriaznivého následku neoprávneného zásahu (keďže nemajetková ujma vzniknutá porušením osobnostných práv sa vo všeobecnom slova zmysle ani nedá odškodniť a rozsah vzniknutej nemajetkovej ujmy nemožno exaktne kvantifikovať a vyčíslieť). V náleze Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. 1568/09 bol konštatovaný zásah do práva na ochranu osobnosti civilným deliktom a primerané zadosťučinenie označené za jednu z civilnoprávných sankcií, ktorá má odrádzať rušiteľa chránených osobnostných statkov a jeho možných nasledovníkov protiprávneho konania a byť tak nástrojom prevencie (už označený nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2844/14 z 22. decembra 2015). Kritériu primeranosti priznávanej peňažnej satisfakcie priamo úmerne zodpovedá aplikácia tzv. „statusu obeť“ podľa čl. 34 Dohovoru o ľudských právach, ktorú objasnil Európsky súd pre ľudské práva v prípade Scordino proti Taliansku v rozhodnutí zo 6. marca 2007 sťažnosť č. 43662/98, ako i v prípade Stanková v. Slovenská republika v rozhodnutí z 9. októbra 2007 č. sťažnosti 7205/02. Európsky súd pre ľudské práva uviedol, že pokiaľ má náprava kompenzačný charakter, jej výška nemusí byť rovnaká, akú by priznal v porovnateľných prípadoch súd, nesmie však byť zjavne neprimeraná okolnostiam prípadu, pričom pri posudzovaní tejto primeranosti je potrebné zohľadňovať aj životnú úroveň v danej krajine, a tiež to, či priznaná suma nevybočuje z právnej tradície v danej krajine, aj to, ako rýchlo sa jej sťažovateľ domohol (JUDr. Andrea Erdősová, PhD.: Krátke pojednanie o škodách, ujmach a ich náhradách vo svetle judikatúry súdov vnútroštátnych,

českých, Súdneho dvora Európskej únie i Európskeho súdu pre ľudské práva). V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje opäť na rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2844/14, ktorý konštatoval, že „pri stanovení výšky čiastky relutárnej náhrady je nutné použiť princíp proporcionality tiež spôsobom, že všeobecné súdy porovnávajú čiastky tejto náhrady prisúdené v iných prípadoch“.

72. Vzhľadom na požiadavku kazuistiky odvolací súd príkladmo uvádza, že rozsudkom Okresného súdu Liptovský Mikuláš sp. zn. 7C/276/2011-96 z 31.5.2012 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5Co/315/2012-125 z 26.11.2012, súd žalobe v plnom rozsahu vyhovel a priznal náhradu nemajetkovej ujmy každému žalobcovi 10.000,- Eur, v dôsledku úmrtia ich matky pri dopravnej nehode (nedbanlivostný trestný čin), rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 16C/627/2015 v spojení s opravným uznesením sp. zn. 16C/327/2015 zo dňa 10.6.2016 a v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 25Co/214/2016 bola žalobcom 2., 3., 4. ako dospelým synom priznaná nemajetková ujma v sumách 9.000,- Eur, 5.000,- Eur, 4.000,- Eur v súvislosti so smrťou ich otca pri dopravnej nehode, rozsudkom Okresného súdu Trnava č. k. 8C/21/2014 zo dňa 24.11.2015 v spojení s dopĺňacím rozsudkom sp. zn. 8C/21/2014-196 zo dňa 11.1.2016 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 23Co/337/2016 zo dňa 28.11.2016 bola žalobcovi 2., 3. každému (dospelému) priznaná suma 7.500,- Eur ako nemajetková ujma v súvislosti so smrťou ich otca pri dopravnej nehode, rozsudkom Okresného súdu Bardejov sp. zn. 2C/25/2015 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 10Co/5/2018 bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 16.500,- Eur matke, vo výške 16.500,- Eur matke, vo výške 10.000,- Eur bratovi (nesprávne predchádzanie na úzkej ceste), rozsudkom Okresného súdu Námestovo sp. zn. 10C/56/2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 8Co/165/2017 v spojení s rozhodnutím NS SR sp. zn. 5Cdo/178/2018 bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy matke a otcovi každému vo výške 15.000,- Eur (smrť syna ako spolujazdec), rozsudkom Okresného súdu Prievidza sp. zn. 18C/381/2015 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 17Co/322/2017 bola priznaná nemajetková ujma otcovi vo výške 15.000,- Eur, matke 15.000,- Eur, bratovi vo výške 10.000,- Eur (náraz do protiúdieho vozidla), rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky sp. zn. 4C/119/2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 7Co/286/2017 bola priznaná nemajetková ujma matke vo výške 15.000,- Eur, otcovi vo výške 15.000,- Eur, sestre vo výške 10.000,- Eur (nepriemeraná rýchlosť), rozsudkom Okresného súdu Vranov nad Topľou sp. zn. 5C/38/2012 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 20Co/183/2014 bola priznaná nemajetková ujma otcovi vo výške 15.000,- Eur, matke vo výške 15.000,- Eur, bratovi vo výške 5.000,- Eur, rozsudkom Okresného súdu Považská Bystrica sp. zn. 6C/51/2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 17Co/243/2015 bola priznaná nemajetková ujma matke v sume 10.000,- Eur, otcovi vo výške 10.000,- Eur, bratovi vo výške 5.000,- Eur (nepripravenosť na rýchlosť), rozsudkom Okresného súdu Michalovce sp. zn. 11C/71/2012 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3Co/438/2016 bola priznaná nemajetková ujma matke vo výške 10.000,- Eur, sestre vo výške 5.000,- Eur, rozsudkom Okresného súdu Revúca sp. zn. 6C/89/2016 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17Co/352/2017 bola priznaná nemajetková ujma otcovi vo výške 8.240,- Eur, matke vo výške 8.240,- Eur, bratovi vo výške 4.120,- Eur (zrážka v protismere), rozsudkom Okresného súdu Prievidza sp. zn. 12C/155/2011 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 6Co/347/2015 bola priznaná nemajetková ujma rodičom každému vo výške 7.000,- Eur, sestre vo výške 6.000,- Eur (náraz mimo cestu), rozsudkom Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 18C 276/2008 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4Co 470/2011 bolo pozostalým rodičom 19-r. dcéry priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 49.790,- Eur (správca cesty), rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 12C/71/2009 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 24Co 479/2012 bola pozostalému otcovi priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 25.000,- Eur (chodec na diaľnici v strednej opitosti, zomrelý 18-ročný syn), rozsudkom Okresného súdu Humenné sp. zn. 12C/60/2011 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 17Co/ 212/2015 bola pozostalým rodičom plnoletého dieťaťa priznaná náhrada nemajetkovej ujmy každému z nich 20.000,- Eur (alkohol, zrazený chodec, vodič bez oprávnenia). Nálezom Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2844/14 z 22.12.2015 bol zrušený rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 18.5.2014 č. k. 30Cdo 2535/2013-529, ako i rozsudok Vrchného súdu v Olomouci zo 14.12.2012 č. k. 1Co/157/2012-412, predmetom ktorých bol neoprávnený zásah do práva na súkromie sťažovateľiek smrťou syna a brata, spôsobenou v súvislosti s postupom lekárov nemocnice non lege artis, priznané čiastky náhrady nemajetkovej ujmy boli vo výške 1.700.000,- Kč a 1.000.000,- Kč „(s konštatovaním o. i., že pre sťažovateľky je ťažko pochopiteľné, že v niektorých prípadoch, z ich hľadiska menej závažných, dosahujú čiastky peňažnej satisfakcie porovnateľnú úroveň s náhradami za nemajetkovú

ujmu spôsobenú úmrtím blízkeho, pričom takúto nemajetkovú ujmu pociťujú pozostalí veľmi a o to viac naliehavou sa javí potreba, aby výška náhrady bola z pohľadu sťažovateľiek spravodlivo stanovená)".

73. Zároveň z hľadiska komparácie s právnou úpravou v Českej republike javí sa vhodné poukázať na systematickú činnosť Najvyššieho súdu Českej republiky, ktorý monitoruje činnosť českých súdov na trestnom úseku pri rozhodovaní v adhézných konaniach o nárokoch na náhradu nemajetkovej ujmy, spôsobenej trestnou činnosťou, z ktorej plynie základné rozpätie pri stanovení výšky náhrady tzv. „odškodnenia za smrť“, a to s poukazom aj na rozsudok NS ČR sp. zn. 4Tdo/1402/2015 zo dňa 12.4.2016, z ktorého odôvodnenia vyplýva, „dovolaciemu súdu sa javí ako ospravedlniteľné, aby sa stanovenie výšky náhrady odvíjalo v základnom rozpätí medzi 240.000,- Kč až 500.000,- Kč, a to pre skupinu citovo najbližšie spriaznených osôb, ako sú rodičia, deti a manželia. Je nutné zdôrazniť, že takto stanovený rozsah kompenzácie zodpovedá typovým (neutrálnym prípadom), teda takým, kde nie sú pre konkrétnu situáciu sprísňujúci či naopak zmierňujúce kritériá“, ďalej odvolací súd poukazuje na to, že v odôvodnení tohto rozsudku je aj konštatovanie, že „tiež iné európske právne úpravy sa v obdobných prípadoch prevažne pohybujú pri stanovení výšky nemajetkovej ujmy za usmrtenie blízkej osoby v rozpätí od 200.000,- Kč do 500.000,- Kč (20.000,- Eur Belgicko, Rakúsko, Slovinsko, Švajčiarsko). Niektoré štáty (Fínsko, Švédsko, Maďarsko) dokonca kompenzujú nemajetkovú ujmu v ešte nižšom rozpätí od 100.000,- Kč do 200.000,- Kč, prípadne u nich zákonná úprava takejto nemajetkovej ujmy úprave absentuje, resp. náhradu nemajetkovej ujmy sekundárnych obetí vôbec neumožňuje (Nemecko, Holandsko)". Významné pre danú vec je podľa odvolacieho súdu je aj konštatovanie v zmysle už citovaného rozsudku, že „pri konštrukcii výslednej čiastky sa možno pridržiavať kritérii, ktoré obsahuje už uvedené rozhodnutie Ústavného súdu ČR I. ÚS 2844/14 zo dňa 22.12.2015 v bodoch 53 a 54". Na ozrejmienie uvedeného odvolací súd poukazuje na znenie bodu 53 citovaného rozhodnutia ÚS ČR a to poukazom na okolnosti, ktoré je treba skúmať na strane poškodeného „a) intenzita vzťahu žalobcu so zomrelým, b) vek zomrelého a pozostalých, c) otázka hmotnej závislosti pozostalého na usmrtenej osobe, d) prípadné poskytnutie inej satisfakcie“, v bode 54 na okolnosti, ktoré treba skúmať na strane zodpovednej osoby (pôvodca zásahu) „a) postoj žalovaného (ľútosť, náhrada škody, ospravedlnenie a pod.), b) dopad udalosti do duševnej sféry pôvodcu - fyzickej osoby, c) jeho majetkové pomery, d) miera zavinenia, ev. miera spoluzavinenia usmrtenej osoby". Podľa názoru odvolacieho súdu sa uvedeným súd prvej inštancie riadil a vo vzťahu k výške uplatňovaných nárokov zistil v dostatočnom rozsahu skutočností rozhodné pre meritórne posúdenie veci, prihliadol aj na zákonom stanovené kritériá priznávania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Odvolací súd poukazuje na to, že náhle a neočakávané úmrtie člena rodiny zasiahlo žalobcov takým spôsobom, že následky sú neodvratiteľné a trvalé, keď rodina bola citovo previazaná a súdržná.

74. Odvolací súd má na rozdiel od žalovaného 1. za to, že priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške určenej súdom prvej inštancie zohľadňuje osobitosti daného prípadu (vychádzajúc z jednotlivých vyššie uvedených kritérií) a nevybočuje z rámca priznaných náhrad v porovnateľných prípadoch. V rámci komparatívnych úvah súd prvej inštancie prihliadol na už priznané náhrady nemajetkovej ujmy pozostalým rodičom a súrodencom (v prípadoch dopravných nehôd), v intervale približne medzi 50.000,- Eur a následne nižšími sumami. V prejednávanvej veci aj podľa odvolacieho súdu nebol preukázaný mimoriadne masívny zásah do osobnostných práv (mimoriadny stupeň emočných útrap, odkázanosti, naviazanosti), ktorý by opodstatňoval priznanie peňažnej náhrady výrazne nad obvyklý priemer, pričom aj súd prvej inštancie takýmto spôsobom postupoval. Prisúdená náhrada nie je zjavne neprimeraná okolnostiam prípadu, zohľadňujúc životnú úroveň v krajine a nepredstavuje ani prostriedok neprípustného obohacovania, prípadne likvidácie, s poukazom na vecnú pasívnu legitimáciu žalovaného 1. Výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy zohľadňuje kompenzovanie vzniknutej ujmy v zmysle jej zmiernenia na spravodlivom a slušnom základe (zdôvodnená konkrétnymi východiskami a závermi).

75. K hodnoteniu kritérií okolností na strane škodcu odvolací súd uvádza, že rozsudkom súdu prvej inštancie vodič auta (žalovaný 2.), ktorého žalovaný 3. ako svojho zamestnanca použil na realizáciu svojej podnikateľskej činnosti, bol uznaný vinným z prečinu usmrtenia (§ 149 ods. 1, 2 písm. a/ Trestného zákona), keďže v dôsledku nedostatočnej pozornosti pri vedení vozidla prešiel do protismernej časti vozovky, na čo žiadnym spôsobom nereagoval, pričom svojím konaním porušil ustanovenie § 4 ods. 1 písm. c/, § 9 ods. 1 zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Judikatúrou definované kritériá na strane škodcu sa uplatnia pritom len vtedy, ak mali súčasne vplyv na vnímanie ujmy oprávnených osôb, čo naplnené v posudzovanom

prípade nebolo. Ústretový prístup škodcu z vykonaného dokazovania taktiež nevyplýval. Obdobne dopad udalosti na duševnú sféru škodcu, nebol spôsobilý mať vplyv na vnímanie ujmy oprávnenými osobami a aj na majetkové pomery škodcu sa prihliada len výnimočne, v zmysle určitej moderácie vedené záujmom na tom, aby nedošlo k majetkovej likvidácii škodcu. Vyslovenie ľútosti v akejkoľvek forme je tiež považované len za elementárny prejav slušnosti, bez adekvátneho vplyvu na výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy (poukaz na rozhodnutie NS SR sp.zn. 5Cdo 265/2009), čo konštatoval už aj súd prvej inštancie.

76. Usmrtenie človeka je vážnym zásahom do súkromia a duševného zdravia blízkych osôb tak ako to správne okresný uzavrel. Odvolací súd dáva do pozornosti rozsudok NS SR sp. zn. 5Cdo/265/2009, v ktorom sa konštatuje, „ak medzi fyzickými osobami existujú sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života, môže porušením práva na život jednej z nich dôjsť k nedovolenému zásahu do práva na súkromie druhej z týchto osôb. Ak dôjde k smrti jedného z členov rodinného vzťahu, pozostalá osoba môže utrpieť citovú ujmu vo forme šoku, smútku zo straty blízkej osoby a takisto aj spoločensva (vzťahu) s blízkou osobou“, ďalej že „zásah so sféry fyzickej osoby, spôsobený protiprávnym konaním tretej osoby, následkom ktorého je úmrtie blízkej osoby, zakladá právo domáhať sa ochrany osobnosti podľa ustanovení Občianskeho zákonníka < o ochrane osobnosti“ ako aj rozhodnutia v obdobných veciach (rozsudok Krajského súdu v Nitre sp. zn. 9Co/267/2016, rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 9Co/130/2016).

77. S ohľadom na uvedené v odseku 76 sa odvolací súd stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, ktorý konštatoval naplnenie predpokladov pre vznik objektívnej zodpovednosti za protiprávny zásah do osobnostných práv ako aj priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch aj vo vzťahu k žalobkyni 5., ktorá bola v čase smrti K. O., jeho dlhoročnou priateľkou. Súd prvej inštancie správne uzavrel aj, že u nej neboli preukázané mimoriadne zvýšené následky smrti jej priateľa K. O., napriek tomu podľa odvolacieho súdu správne priznal sumu 5.000,- Eur, keďže emocionálna ujma (aj) žalobkyne 5. bola umocnená aj tým, že s nebohým už aj žili v spoločnej domácnosti. Odvolací súd má za to, že stratou priateľa utrpela žalobkyňa 5. nenapraviteľnú ujmu, bez ohľadu na to, že po smrti priateľa nadviazala iné známosti a ku dňu rozhodovania súdu prvej inštancie bola tehotná s iným partnerom, čo sa v konečnom dôsledku prejavilo vo výške priznanej sumy. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje aj na rozhodnutie NS SR sp. zn. 5Cdo/32/2017, z ktorého odôvodnenia vyplýva, že ustanovenie § 116 veta za bodkočiarkou Občianskeho zákonníka nedáva priamu odpoveď a nestanovuje žiadne presné kritériá, z ktorých by záver o tom, že ide o osobu blízku, vyplýval. Je tomu tak preto, že každý jeden prípad je individuálny a každý jeden vzťah medzi osobami jedinečný, založený na rôznych väzbách a okolnostiach. Aby tak rozhodnutie o existencii blízkosti osôb bolo správne, zákonné a spravodlivé, nie je možné určiť presné hranice, kedy vzťah týchto osôb už naberá charakter vzťahu blízkej osoby. Citované ustanovenie je totiž jednou z právnych noriem, ktoré právna teória nazýva právnou normou s relatívne neurčitou hypotézou, t.j. normou, ktorých hypotéza nie je stanovená právnym predpisom a ktorá tak prenecháva súdu na zvážení v každom jednotlivom prípade, aby sám vymedzil hypotézu právnej normy zo širokého, vopred neobmedzeného okruhu okolností. Napriek tomu je možné aspoň všeobecne uviesť, že pri prijímaní záveru súdu budú podstatné napr. také okolnosti, aký druh vzájomného vzťahu je medzi osobami, či žijú v spoločnej domácnosti (i keď tento znak nemusí byť ešte sám osebe určujúci), aké sú vzájomné pomery v takejto domácnosti, či si osoby navzájom pomáhajú, zaujímajú sa o seba nielen z pohľadu majetkových aspektov alebo ak ide o rozvedených manželov nielen z pohľadu starostlivosti o spoločné deti, či takéto osoby prejavujú o seba záujem v závažných prípadoch, v chorobe, starobe a v núdzi. Zároveň je dôležité a absolútne nevyhnutné zdôrazniť, že pre určenie vzťahu medzi osobami ako vzťahu blízkeho, budú relevantné len tie okolnosti, ktoré tu existovali v rozhodnom čase. S poukazom na uvedené je nutné konštatovať, že žalobkyňa 5. je blízkou osobou vo vzťahu k jej nebohému priateľovi, námietka žalovaného 1., že priznanie nároku žalobkyne 5. je nesúladne s inštitútom náhrady nemajetkovej ujmy podľa odvolacieho súdu neobstojí.

78. Žalovaný 1. nedôvodne namietal v odvolaní porušenie práva na spravodlivý proces v dôsledku nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie, v dôsledku ktorého malo dôjsť k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol rozhodujúci skutkový stav, opísal priebeh konania, stanoviská procesných strán k prejednávanej veci, výsledky vykonaného dokazovania a citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednávaný prípad a z ktorých vyvodil právne závery, ktoré primerane vysvetlil. Do práva na spravodlivý proces nepatrí súčasne aj právo strany konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi,

navrhovaním a hodnotením dôkazov (porov. rozhodnutie ÚS SR sp.zn. IV. ÚS 252/04). Rovnako neznamená ani to, aby strana konania bola pred všeobecným súdom úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej požiadavkou a právnymi názormi (porov. rozhodnutie ÚS SR sp.zn. I. ÚS 50/04). Odvolací súd sa preto nestotožnil s názorom žalovaného 1., že súd prvej inštancie svojím rozhodnutím zasiahol do jej práva na spravodlivý proces.

79. Ústavný súd Slovenskej republiky v zhode s rozhodovacou praxou Európskeho súdu pre ľudské práva stabilne judikuje, že povinnosť súdu odôvodniť svoje rozhodnutie neznamená automaticky povinnosť poskytnúť podrobnú odpoveď na každý nastolený argument. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. sp. zn. II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05, III. ÚS 191/2013). Rozsah povinnosti odôvodniť súdne rozhodnutie sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí byť analyzované s ohľadom na okolnosti každého prípadu (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 163/2015 zo 17. marca 2016).

80. Podľa názoru odvolacieho súdu závažnosť vzniknutej ujmy u žalobcov v danom prípade, ako i okolností, za ktorých k porušeniu práv došlo, preto plne opodstatňovali súdom prvej inštancie žalobcom priznanú výšku náhrady nemajetkovej ujmy každému zo žalobcov podľa napadnutého rozsudku, došlo tak k naplneniu požiadavky primeranosti a proporcionálnej náhrady strádania žalobcov (reštitučnej podstaty relutárnej náhrady a jej vyrovnávacieho charakteru). Odvolací súd konštatuje, že priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy predstavuje základné štandardné kompenzovanie zmiernenia ujmy žalobcov v prípade, kedy navrátenie do pôvodného stavu neprichádza do úvahy. Náhrada nemajetkovej ujmy žalobcom, v zmysle zásad slušnosti a naplnenia požiadavky morálnej správnosti, ktorá je predovšetkým požiadavkou spravodlivosti, je spôsobilá naplniť reštitučnú podstatu kompenzácie.

81. S poukazom na uvedené, odvolací súd postupom podľa § 387 CSP napadnuté výroky I., II., III., IV., V., VI. vo vzťahu k žalovanému 1. ako vecne správne potvrdil vrátane napadnutých (závislých) výrokov IX., X., XII. vo vzťahu k žalovanému 1., avšak bez uvedenia osobitnej odvolacej argumentácie (čím bola znemožnená prieskumná činnosť vo vzťahu k týmto výrokom).

82. Žalobcovia 1. až 5. podali odvolanie výlučne proti XI. výroku s odôvodnením, že na pojednávaní dňa 19.6.2019, čo do rozhodnutia o trovách konania voči žalovanému 2. navrhli aplikáciu ust. § 257 CSP z dôvodu hodného osobitného zreteľa, nakoľko žalovaný 2. spôsobil dopravnú nehodu, keď rozhodnutie je v tejto časti nepreskúmateľné.

83. Podľa § 257 CSP, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo z časti priznať. Odvolací súd má za to že ustanovenie § 257 CSP nemožno vykladať tak, že možno kedykoľvek bez ohľadu na základné zásady rozhodovania o náhrade trov konania nepriznať náhradu trov úspešnej strane; vždy musí ísť celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí aj náležite odôvodnený. Pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa treba prihliadať na osobné, majetkové, zárobné a iné pomery všetkých strán, a tiež na okolnosti, ktoré viedli strany k uplatneniu práva na súde a ich postoj v konaní (tu už s možnosťou zhodnotiť konkrétne správanie sa strán pred podaním žaloby na súd, v priebehu konania). Nepriznanie náhrady trov konania musí zodpovedať zvláštnym okolnostiam konkrétneho prípadu a jedným z rozhodujúcich hľadísk je aj to, aby sa takéto rozhodnutie nejavilo ako neprimeraná tvrdosť voči strane, a aby neodporovalo dobrým mravom. V tomto ustanovení je zároveň fixované moderačné právo súdu zmierniť dôsledky právnych noriem upravujúcich platenie a náhradu trov konania. Je výrazom toho, že tam, kde zákon nemôže byť natoľko kauzistický, aby postihol celú rozmanitosť života, dotvára sa právo sudcovským výkladom, pričom zákon stanovuje všeobecné podmienky, za ktorých môže dôjsť rozhodnutím súdu k inému záveru, než by plynul z dispozície právnej normy. Zákon vyžaduje na také rozhodnutie dve podmienky: musí ísť o dôvody hodné osobitného zreteľa a o výnimočné okolnosti, pričom výklad týchto podmienok je ponechaný na súdnej praxi a je potom vecou konkrétneho prípadu, či došlo k takým okolnostiam, ktoré môžu byť podkladom na rozhodnutie o zmiernení účinkov právnych noriem, ktoré upravujú náhradu trov konania.

84. Ustanovenie § 257 Civilného sporového poriadku predstavuje odchýlku od zásady zodpovednosti za výsledok a od zásady zodpovednosti za zavinenie. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania prichádza do úvahy v prípadoch, keď sú naplnené všetky predpoklady na priznanie náhrady trov konania, avšak súd dospeje k záveru, že sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré náhradu trov celkom alebo sčasti neprizná. Musí však ísť o celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí aj náležite odôvodnený. Výnimočnosť môže spočívať tak v okolnostiach danej veci, ako aj v okolnostiach na strane účastníkov konania. Pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa treba prihliadať na osobné, majetkové, zárobkové a iné pomery všetkých účastníkov konania a tiež na okolnosti, ktoré viedli účastníkov k uplatneniu práva na súde a ich postoj v konaní. (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. M Cdo 14/99 z 01.09.2000).

85. Ustanovenie § 257 ods. 1 CSP je teda zákonné ustanovenie, ktoré z hľadiska náhrady trov konania predstavuje určitú formu výnimky zo všeobecne platnej zásady zodpovednosti za výsledok i zo zásady zodpovednosti za zavinenie a náhodu. Je odôvodnené tým, že prísna aplikácia ustanovení o náhrade trov konania by mohla v konkrétnych prípadoch viesť k nežiaducim tvrdomiam. Zákon preto stanovuje všeobecné podmienky, za ktorých môže dôjsť rozhodnutím súdu k zmierneniu dôsledkov právnych noriem upravujúcich platenie a náhradu trov konania. Toto zákonné ustanovenie vždy dopadá na tú stranu sporu, ktorá by inak mala právo na náhradu trov konania.

86. Súd prihliadne najmä na okolnosti, či strana, ktorej sa priznáva náhrada trov konania uviedla skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý jej patrilo. To neplatí, ak strana nemohla tieto skutočnosti a dôkazy uplatniť. Cit. ust. § 257 CSP rovnako predstavuje odchýlku zo zásady zodpovednosti za výsledok aj zo zásady zodpovednosti za zavinenie a náhodu. Znamená, že súd nemusí zaviazat' neúspešnú stranu nahradiť trovy konania úspešnej strane. Existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa musí tvrdiť a preukázať strana inak povinná zaplatiť náhradu trov konania. Predmetné zákonné ustanovenie tak rozširuje prvky, ktoré majú strany viesť k výraznému zvýšeniu zodpovednosti nielen za výsledok, ale aj priebeh súdneho konania, najmä koncentráciu dokazovania. Aplikácia tohto ustanovenia musí preto zodpovedať osobitným okolnostiam konkrétneho prípadu.

87. Ďalšou zo skupín prípadov, v ktorých aplikácia ustanovenia § 257 CSP prichádza do úvahy, sú prípady charakteristické sociálnym aspektom, ktorý vystupuje do popredia vtedy, keď povinná strana sporu nemôže uhradiť náhradu trov konania z dôvodov, ktoré sama nezavinila, alebo ich môže uhradiť len s veľkými ťažkosťami. V takýchto prípadoch súd zohľadňuje osobné, majetkové, zárobkové a iné pomery oboch strán, prihliada na postoj strán v konaní a prípadne iné okolnosti a môže dospieť k záveru o úplnom nepriznaní trov konania úspešnej strane, a to práve s ohľadom na intenzitu preukázaných dôvodov hodných osobitného zreteľa (citované z uznesenia Ústavného súdu SR z 8. decembra 2011, sp. zn. II. ÚS 563/2011-14, a prispôbené novej právnej úprave). V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na to, že samotní žalobcovia v priebehu konania na súde prvej inštancie (ani na odvolacom súde) netvrdili a ani nepreukazovali svoju prípadnú nepriaznivú finančnú situáciu, resp. také osobné a majetkové pomery, ktoré existenciu dôvodu hodného zreteľa odôvodňovali.

88. Súd prvej inštancie síce v odôvodnení svojho rozhodnutia výslovne neuviedol ustanovenie § 257 CSP a ani výslovne nekonštatoval, že v danej veci neexistujú dôvody hodné osobitného zreteľa, avšak s poukazom na spôsob rozhodnutia o náhrade trov konania v napadnutom XI. výroku je zrejmé, že v preskúmvanej veci aplikáciu daného ustanovenia nepovažoval za dôvodnú, s čím sa odvolací súd stotožnil aj po zohľadnení uvedených východísk, ako aj s poukazom na nižšie uvedené. Námietku žalobcov, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v dôsledku nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie (XI. výrok), odvolací súd nepovažoval za dôvodnú, keďže svojím rozhodnutím doplnil potrebnú argumentáciu odôvodňujúcu postup súdu prvej inštancie ohľadom neaplikácie § 257 CSP.

89. Z obsahu spisu vyplýva, že na pojednávaní dňa 19.6.2019 žalobcovia prostredníctvom svojho právneho zástupcu navrhli voči žalovanému 2. aplikovať postup podľa § 257 CSP z dôvodu, že tento spôsobil dopravnú nehodu (zápisnica z pojednávania zo dňa 19.6.2019 na č.l. 147). Z obsahu žaloby zo dňa 3.1.2018 na č.l.1 (podaná na okresnom súde dňa 23.1.2018) okrem iného vyplýva skutkové tvrdenie, že žalovaný 2. bol v čase dopravnej nehody zamestnancom žalovaného 3., ktorý bol vlastníkom nákladného motorového vozidla i návesu, ktorý vykonáva podnikateľskú činnosť o.i. v oblasti nákladnej cestnej dopravy. Rozsudok Okresného súdu Trnava č. k. 24T/18/2017-387 zo dňa 25.4.2017,

ktorým bol žalovaný 2. uznaný vinným, nadobudol právoplatnosť dňa 25.4.2017, keď aj žalobca 1. sa trestného konania zúčastnil ako poškodený. K žalobe doručenej žalovanému 2. dňa 23.7.2018 sa vyjadril prostredníctvom svojho právneho zástupcu vyjadrením zo dňa 2.8.2018 (namietal nárok na nemajetkovú ujmu ako aj jej výšku, poukázal na to, že prípadné plnenie patrí pod povinne zmluvné poistenie, preto považuje za dôvodné zaviazat' na plnenie žalovaného 1.). Na pojednávaní dňa 22.5.2019 okresný súd konštatoval, že pasívna vecná legitímácia žalovaného 2. (ako zamestnanca žalovaného 3.) nie je daná.

90. Odvolací súd konštatuje, že samotnú skutočnosť, že žalovaný 2. spôsobil dopravnú nehodu, bez ďalšieho nemožno považovať za dôvod hodný osobitného zreteľa. V tejto súvislosti poukazuje aj na správanie sa žalovaného 2. v spore, ktorý sa sporu zúčastnil a bol nútený sa voči nárokom žalobcov v prvom rade brániť. Teda bol v spore aktívny, keď po doručení žaloby sa k nej vyjadril, spôsobom označeným v odseku 89. Ďalej je nutné poukázať aj na to, že žalobcovia už v čase podania žaloby na okresný súd mali vedomosť o tom, že žalovaný 2. ako vodič bol v čase dopravnej nehode zamestnaný u žalobcu 3. (vlastníka motorového vozidla), pričom právny zástupca žalobcov napriek tejto skutočnosti podal žalobu aj voči žalovanému 2. Odvolací súd nevidí dôvod, prečo by žalobcovia nemali niesť zodpovednosť za výsledok sporu, resp. prečo by naopak žalovaný 2., hoci bol v spore úspešný, mal by niesť negatívny následok, keď výsledok dokazovania (nedostatok pasívnej vecnej legitímácie) nie je dôvodom na aplikáciu ustanovenia § 257 CSP.

91. Vychádzajúc z vyššie uvedených východísk aplikácie ust. § 257 CSP, odvolací súd dospel k záveru, že odvolacia argumentácia žalobcov nie je dôvodná, preto napadnutý XI. výrok postupom podľa § 387 CSP ako vecne správne potvrdil.

92. I podľa už konštantnej judikatúry tak národných, ako aj nadnárodných súdov súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkmi konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Odôvodnenie rozhodnutia tak nemusí dať odpoveď na každú jednu poznámku, či pripomienku účastníka konania, ktorý ju nastolil. Je však nevyhnutné, aby bolo reagované na podstatné a relevantné argumenty účastníkov konania (porovnaj napríklad rozhodnutia ÚS SR II.ÚS 251/04, III.ÚS 209/04, II.ÚS 200/09 a podobne). Majú za to, že bol zvolený vhodný a zákonom prijateľný procesný prostriedok, keďže sa jedná o originálny spôsob nadobudnutia vlastníctva ex lege. Na ďalšiu argumentáciu odvolateľov už nespôsobilú ovplyvniť posúdenie rozsudku súdu prvej inštancie, odvolací súd nepovažoval za potrebné reagovať špecifickou odpoveďou.

93. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 255 v spojení s § 256 ods. 1 per analogiam a v spojení s § 262 ods. 1 a § 396 CSP, vychádzajúc z pomeru úspechu strán v odvolacom konaní. V odvolacom konaní ani jeden z odvolateľov, teda žalobcovia 1. až 5. (XI. výrok), žalovaný 1. (výroky I., II., III., IV., V., VI., VIII. IX., X., XI., XII.), ani žalovaný 2., ktorého by síce zaťažovala povinnosť nahradit' trovy protistrane (žalobkyni 5.) podľa § 256 ods. 1 CSP, avšak dôvodom späťvzatia bolo (iba) vydanie opravného uznesenia, pričom ani žalobkyňa nenamietala (žalovaným 2.) navrhnutý spôsob rozhodnutia o náhrade trov konania a k jeho odvolaniu sa ani nevyjadrila, nebol úspešný, teda žiadna zo strán (odvolateľov) nedosiahla to čoho sa odvolaním domáhala, preto žiadnej zo strán nebol priznaný nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

94. Na záver odvolací súd dodáva, že skutočnosť, že súd nerozhodol podľa predstáv a očakávaní sporovej strany, nemožno považovať za porušenie či nerešpektovanie jej práv. Odvolací súd v tejto súvislosti upriamuje pozornosť na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Cdo 218/2010, podľa ktorého obsah práva na spravodlivý súdny proces nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní, obsahom tohto práva je i relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Do práva na spravodlivý súdny proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04). Právo na spravodlivý súdny proces neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04). Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd nepatrí ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných

dôkazov (I. ÚS 97/97), resp. toho, aby sudy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

95. Senát odvolacieho súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Tento rozsudok nemožno napadnúť odvolaním.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prevej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).